

Style przywiązania, postawy wobec ról płciowych a komunikacja w związkach partnerskich i małżeńskich

Wstęp	3
Rozdział I	5
Sposoby porozumiewania się w bliskich relacjach międzyludzkich	5
1.1. Kontakt międzyludzki w różnych formach (bliskość, erotyczny aspekt więzi, relacje o napiętych charakterze)	5
1.2. Kontrasty między sposobem porozumiewania się kobiet i mężczyzn	8
Rozdział II	12
Zaangażowanie w różnych aspektach	12
2.1. Oddanie i jego znaczenie.....	12
Rodzaj więzi niekonsekwentnej	17
2.2. Koncepcje przywiązania w kontekście bliskich związków.....	17
Rozdział III	21
Stosunek do podziału ze względu na płeć	21
3.1. Termin postawy.....	21
3.2. Dotychczasowe badania postaw i ról w związkach	25
Rozdział IV	30
Metodologia badań własnych	30
4.1. Cel badania i hipotezy badawcze.....	30
4.2. Opis próby badanej	31
4.3. Zmienne i ich operacjonalizacja	33
4.3.1. Style przywiązania.....	33
4.3.2. Postawy wobec ról płciowych.....	35
4.3.3. Komunikacja w związku	37
4.3.4. Metryczka.....	38
4.4. Procedura badania.....	38
4.5. Wyniki	39
4.5.1. Statystyka opisowa badanych zmiennych.....	39
4.5.1. Statystyczna weryfikacja hipotez badawczych.....	41
Dyskusja wyników	51

Uzyskaj pomoc - poprawaprac.pl

Wstęp

Celem niniejszej pracy było określenie wzajemnego związku pomiędzy komunikacją w bliskich związkach w grupie osób przebywających w związku małżeńskim lub partnerskim, a stylem przywiązania i postawami wobec ról płciowych. Obecne czasy wskazują na swoistą readaptację ról płciowych, które nie są już tak łatwe do określenia, ponieważ odchodzi się od modeli tradycyjnych, gdzie zadaniem mężczyzny było pracowanie i utrzymywanie rodziny, a rolą kobiety – opiekowanie się gospodarstwem oraz wychowanie potomstwa. Stanowi to wyzwanie dla obecnego pokolenia, bo niejasność i przenikanie się ról mogą mieć wpływ na dobrostan życiowy i relacje pomiędzy partnerami.

Praca składa się z pięciu rozdziałów, z czego trzy stanowią wprowadzenie teoretyczne, a dwa wyniki badań własnych. Pierwszy rozdział został poświęcony komunikacji w związkach partnerskich, która stanowi podstawę do budowania zdrowej relacji. Skupiono się w nim na pojęciu komunikacji oraz jego wymiarach jak wzajemność, intymność, źródła konfliktów, które mają miejsce w relacji. Podjęto także temat różnic w komunikowaniu się kobiet i mężczyzn.

W drugim rozdziale teoretycznym opisano style przywiązania. Ta zmienna jest kształtowana od dziecka i pozostaje z człowiekiem do wieku dorosłego, gdzie jest przenoszona zarówno na relacje z partnerem, jak i z potomstwem. W rozdziale zawarto definicje i znaczenie psychologiczne tego pojęcia, opisano koncepcję przywiązania według Bowlby'ego, a także wyróżniono i scharakteryzowano cztery style przywiązania – bezpieczny, unikający, lękowo – ambiwalentny oraz zdeorganizowany. Opisana została również koncepcja przywiązania w odniesieniu do bliskich związków.

Ostatni rozdział teoretyczny podejmuje problematykę postaw wobec ról płciowych. Zawarto w nim definicję pojęcia postawy oraz jej właściwości. Skupiono się również na

Uzyskaj pomoc - poprawaprac.pl

postawach przejawianych odnośnie do ról płciowych spośród których wyróżnia się postawę tradycyjną, nietradycyjną oraz egalitarną. Przedstawiono także przegląd badań Klocke'a i Lamberty, którzy jako autorzy kwestionariusza badającego postawy wobec ról, dokładnie eksplorowali to zagadnienie.

Druga część pracy – empiryczna składa się z dwóch rozdziałów. Rozdział czwarty pracy przedstawia metodologię badań własnych. Opisano w nim cel podjętych badań, postawiono szereg pytań i hipotez badawczych, przedstawiono podział zmiennych oraz ich wskaźniki, a także narzędzia użyte do badań. Ponadto scharakteryzowano grupę osób badanych i procedurę jakiej ich poddano. Ostatni rozdział miał na celu weryfikację hipotez badawczych. Przedstawiono w nim wyniki badań oraz ich interpretację. Całość podsumowano dyskusją wyników.

Podjęty temat stanowi uzupełnienie dotychczasowej wiedzy o funkcjonowaniu osób w bliskich związkach, ich komunikacji, stylach przywiązania i postawach jakie posiadają odnośnie ról płciowych. Wydaje się, że problematyka bliskich związków nigdy nie zostanie do końca poznana przez to, że zmienia się otoczenie, postawy i role płciowe. Każda generacja zupełnie inaczej podchodzi do tych zagadnień, oddalając się coraz bardziej od tradycyjnego wzorca, jaki był postulowany przez starsze pokolenia.

Rozdział I

Sposoby porozumiewania się w bliskich relacjach międzyludzkich

1.1. Kontakt międzyludzki w różnych formach (bliskość, erotyczny aspekt więzi, relacje o napiętych charakterze)

Porozumiewanie się jest głównym elementem, który wpływa na jakość zażyłości między dwoma osobami. Rozwijanie tej części relacji powoduje, oprócz jej pogłębienia, również dopasowywanie i weryfikację zachowania względem drugiej osoby. Aby więc można było nazwać trwałą, powinna być oparta na wzajemnym zrozumieniu, przekładającym się na sposób komunikowania i w efekcie na sile zaangażowania partnerów.

Wśród specjalistycznych publikacji określany jest nie tylko sam sposób porozumiewania się, ale również istota rozmowy w procesie komunikacji interpersonalnej. Taki schemat działania opisuje szerzej B.Dobek-Ostrowska (2004), gdzie efektem kontaktu między osobami, społecznością czy organizacją jest przekaz informacji, doświadczenia, pomysłów. Tak współpraca może być nawiązywana w różny sposób, przyjmować różną formę, aby przynieść pożądane efekty.

Jak definiuje Brzeziński komunikowanie się zachodzi między osobami przekazującymi sobie informacje. Taki proces można w prosty sposób nazwać kontaktem. Według zagadnień psychologii społecznej sposoby oddziaływania partnerów na siebie można rozróżnić na trzy sposoby:

- 1) Jako przekaz przyczynowo - skutkowy
- 2) Jako przekaz gratyfikacji i obciążenia

Uzyskaj pomoc - poprawprac.pl

3) Jako rozwój związku między ludźmi (Mika, 1975)

Wzajemne przekazywanie informacji jest podstawą porozumiewania się w społeczeństwie. Każdy ma potrzebę rozumienia i być rozumianym nie tylko przez drugą osobę, ale też przez swoje otoczenie, dlatego też istotna jest komunikacja według ogólnie przyjętej koncepcji i metodyki, dzięki którym przekaz będzie dostępny dla wszystkich.

Bezpośrednie przekazywanie i odbieranie informacji podczas kontaktu z drugą osobą jest wykorzystywany w wielu sytuacjach porozumiewania się. J. Stewart (2005) podkreśla w takim przekazywaniu aspekt osobisty, ponieważ osoby biorące udział w takiej wymianie zawierają również swoje poglądy, odczucia, emocje. Komunikaty trafiające do odbiorcy są wcześniej przetwarzane przez obraz światopoglądowy nadawcy. Komunikacja staje się procesem korelacji dwóch osób.

Sposób porozumiewania oraz efekty, jakie jednostka chce za pomocą komunikacji uzyskać są odzwierciedleniem relacji między dwojgiem ludzi. To w jaki sposób osoba komunikuje się ze światem zewnętrznym zależy od jej indywidualnych cech, takich jak charakter, poglądy i doświadczenia. Podczas analizowania stopnia życia osób w okresie małoletnim, stwierdzono, że osoby o trwałej relacji z opiekunem mają lepsze predyspozycje do komunikowania się z otoczeniem, mają wyższą samoocenę i większą pewność siebie w działaniu, oprócz tego przekazują swoje doświadczenia i są otwarte na drugą osobę (Plopa, 2011).

Porozumiewanie się w relacji partnerskiej można podzielić na elementy związane z bezpośredniością, zażyłością i uczuciowością. Wszystkie one wpływają bezpośrednio na kondycję związku i odnoszą się głównie do osób, które sformalizowały swoje związki.. Według Hahlwega (1996) nie tylko wartość kontaktów, ale ich regularność i intensywność wpływa bezpośrednio na stan relacji między dwojgiem ludzi. Aby w pełni podjąć się analizę osób będących w związkach zalegalizowanych i partnerskich należy wziąć pod uwagę

Uzyskaj pomoc - poprawprac.pl

aspekty empatii, bliskości, zrozumienia oraz postawy podczas sytuacji konfliktowych (Janicka, 2006).

Zrozumienie w relacji przejawia się w otwartości w rozmowie na temat codziennych aspektów życia oraz bieżących wydarzeń. Aby ten aspekt porozumiewania się był prosty dla obydwu stron powinny wykazać się one wyrozumiałością, bezpośredniością w komunikatach oraz otwartością w mówieniu o swoich i akceptowaniu uczuć drugiej osoby. Przejaw bliskości w kontaktach to wszystkie elementy słowne i niesłowne, które tworzą wpływają na przekaz komunikatów. Postawa podczas sytuacji konfliktowych może się przejawiać w sposobie prowadzenia rozmowy np. poprzez słowny atak, osądzanie, czy upominanie (Hahlweg 1996, za: Janicka,2006).

Porozumiewanie się ma powodować działanie dwóch stron na siebie nawzajem. Efektem tego jest wzajemny przekaz nie tylko słowny, ale i pozasłowny, również w postaci umownych znaków, których efektem ma być skuteczne udzielenie informacji. (Necki, 1996).

Kontakt między dwoma osobami jest najskuteczniejszy, kiedy przekazywany jest nie tylko za pomocą słów ale i gestów, ponieważ informacja, którą odbieramy różnymi zmysłami niesie ze sobą więcej bodźców budzących emocje niż sam jej przekaz słowny. W momencie, gdy komunikujemy się przed czynnikami werbalnymi odbierane są wszystkie czynniki niewerbalne. Sposób mówienia, język ciała, wszystkie elementy przekazywane inną drogą niż słowo niesie ze sobą większy przekaz emocji osoby przekazującej informacje, dzięki temu tworzy się całościowy obraz drugiej osoby (Zimnol, 2012).

Najczęściej do sytuacji konfliktowych prowadzą niedomówienia w komunikacji, nieprawdziwy obraz drugiej osoby, błędne postrzeganie rzeczywistości, problemy z uważnym słuchaniem, co łączy się z brakiem zdolności nawiązywania i utrzymywania kontaktów międzyludzkich.

Uzyskaj pomoc - poprawprac.pl

Podczas odbierania świata zewnętrznego ludzie zapamiętują przetworzony przez siebie obraz, oparty o swoje doświadczenia, odczucia i podejście do rzeczywistości. Jest to mechanizm, w którym oprócz odbioru, bodźce są przetwarzane, rozdzielane i przyporządkowane do posiadanych już schematów myślowych. Sposób rozumienia znaczeń przekazywanych przez drugą osobę za pomocą ciała ma istotną rolę w procesie porozumiewania się między osobami (Stewart, 2005).

Aby relacja między dwojgiem ludzi była trwała i zgodna, kontakt między nimi i ich sposób porozumiewania się powinien być zgodny i oparty na uczuciu oraz chęci płynących z obydwu stron. To w jaki sposób i jak często partnerzy rozmawiają może świadczyć o intensywności ich relacji. Jest to również element ułatwiający unikanie i rozwiązywanie sytuacji konfliktowych (Rostowski, 1987).

1.2. Kontrasty między sposobem porozumiewania się kobiet i mężczyzn

Dla człowieka istotniejsza jest negatywna wiedza, posiadana na temat innych, na której podstawie porównuje ludzi, zakładając, że wszyscy jako gatunek mamy pewne cechy podobne (Stewart, 2005). W codziennym życiu ludzie wybierają poglądy, dzięki którym łatwiej dostosować się do otoczenia oraz które oddziałują na bieżące wydarzenia. Sposób postrzegania rzeczywistości ma zatem duży wpływ na sposoby radzenia sobie w codziennym życiu. Jest to również czynnik kształtujący sposób nawiązywania i utrzymywania kontaktów międzyludzkich.

Każda relacja kobiety i mężczyzny opiera się na wyjątkowym stylu komunikacji, opartym na indywidualnym charakterze, doświadczeniu, wychowaniu partnerów. Można więc stwierdzić, że związek to relacja, gdzie dwie osoby wzajemnie na siebie ingerują, wpływają i są pod wpływem drugiej osoby (Plopa, 2007).

Uzyskaj pomoc - poprawprac.pl

Tego rodzaju korelacja w związkach o charakterze erotycznym buduje więź i zgodność, w oparciu o szczery charakter kontaktu. Braki w sposobie porozumiewania się w sposób dojrzały i intymny jest jedną z najczęstszych przyczyn rozpadu związków sformalizowanych (Glieberman, 1981). Powodem tak dużych problemów w komunikacji są zmiany w sposobie postrzegania różnic płciowych, brak zrozumienia potrzeb drugiej osoby, emocjonalne niezaspokojenie.

Każda osoba posiada zdolność porozumiewania się i utrzymywania relacji o bliskim charakterze z drugą osobą, jednak może być ona być wykształcona w różnym stopniu. Kontakt między partnerami można nazwać trwałym, jeżeli spełnia on kilka warunków. Pierwszym z nich jest akceptacja inności drugiej osoby, jej przekonań, zrównoważenie własnego zdania jak i partnera oraz nie wpływanie na jego postrzeganie rzeczywistości. W dobrych relacjach partnerskich osoby zwracają uwagę na wzajemne zachowanie oraz pozytywne i negatywne skutki podejmowanych działań. (Grzesiu, Trzebińska, 1983).

Porozumienie korzystne dla rozwoju związku powinno opierać się na zwróceniu uwagi na potrzeby partnera, bycie dla niego oparciem. Zupełnie inny kierunek przybiera kontakt destrukcyjny dla związku, gdzie wkład partnerów jest niski, a często dochodzi do obniżenia wartości drugiej osoby, co prowadzi do zniechęcenia i sytuacji konfliktowych (Kazimierczak, Płopa, 2008). Aby komunikacja w związku była dojrzała i zdrowa zachowane zostają cztery zasady. O czasie i długości rozmowy decydują oboje partnerzy, którzy w niej uczestniczą. Sposób w jaki przekazywane są treści jest pozytywny dla jednej i drugiej strony rozmowy. Przekazywany komunikat powinien zostać opisany z punktu widzenia obydwu stron, które powinny też zasygnalizować swoje przemyślenia odnośnie jego treści. Ostatnia zasada mówi, że rozmówcy powinni komunikować i reagować

Uzyskaj pomoc - poprawaprac.pl

w sytuacjach budzących niejasności, starając się wypracować wspólny komunikat przychylny dla obydwu stron. (Harwas-Napierała, 2006).

Podczas badań kontrastów między sposobem komunikacji kobiet i mężczyzn przez Deborah Tannen (1984) wynikły różnice, mogące budzić konflikty, wynikające z różnicy w mechanizmach konwersacyjnych. Wysłunięta została teza, że przedstawiciele różnych płci mówią w zupełnie innych językach, przetwarzając i przekazując inaczej otrzymane komunikaty. W inny sposób odczytują również ich treści. Kobiety w swoim sposobie porozumiewania skupiają się na relacji, elementach emocjonalnych, starają się komunikować treść i jednocześnie budować relację, często rozbudowują tematy rozmów i starają się włączać w nie elementy osobiste. Mężczyźni natomiast posługują się tzw. Językiem o charakterze sprawozdawczym, gdzie sama treść ma istotniejsze znaczenie niż sposób jej przekazu. Zwraca uwagę na indywidualne komunikaty, utrzymywanie statusu, utrzymanie swojej pozycji w społeczeństwie (Griffin, 2003). Mężczyźni zwracają też dużo mniejszą uwagę na komunikaty niesłowne wysyłane przez drugą osobę. Skupiają się na treściach bardziej bezpośrednich i abstrakcyjnych, istotny jest też sposób przekazywania treści, np. będąc w centrum uwagi, chwalić się posiadaną wiedzą czy doświadczeniem (Tannen, 1999).

Ponieważ kobiety skupiają więcej uwagi na mowie ciała, w ich sposobie komunikowania można zauważyć więcej gestów zachęcających do nawiązania kontaktu, wypowiedzi mają również charakter emocjonalny. Sposób porozumiewania się mężczyzn jest bardziej skupiony na przekazaniu treści, skierowany na przejęcie inicjatywy rozmowy oraz nadając im temat oraz ton. Kobieta postrzega rozmowę jako jeden z czynników budujących relację, dzięki którym można wpływać na jej kształt (Tannen, 1999).

Aby komunikacja z obydwu stron była zgodna, partnerzy muszą być otwarci na rozmowę, otwarci na poglądy drugiej strony, oraz rozumieć sposób przekazywania treści

Uzyskaj pomoc - poprawaprac.pl

w sposób słowny i pozasłowny. W sytuacjach, gdy partnerzy ignorują siebie albo sposób przekazywania komunikatów, nie wykazują zainteresowania lub zniechęcają do rozmowy powstają napięcia, które w łatwy sposób mogą przerodzić się w konflikt (Płopa, 2007).

Rozdział II

Zaangażowanie w różnych aspektach

2.1. Oddanie i jego znaczenie

Termin oddania lub zaangażowania od kilku dekad jest przedmiotem badań wśród specjalistów psychologii. Główną definicję stworzył brytyjski psychiatra i psychoanalityk John Bowlby (1978), według której głównym elementem ludzkiej egzystencji jest tworzenie bliskich, trwałych relacji o charakterze uczuciowym z poszczególnymi osobami. Twórca teorii przywiązania określił też schemat reakcji o charakterze uczuciowym, które sprawiają, że nowo narodzone dziecko z upływem czasu tworzy i zacieśnia unikalne i niepowtarzalne więzi z sobą jako jednostką, oraz otaczającym go światem, z którym jest związany (Marchwicki, 2006).

Określenie relacji emocjonalnej jaką jest oddanie definiuje również proces tworzenia się pierwszych głębokich związków z osobami opiekującymi się nami w początkowej fazie życia. J. Bowlby skupia się na analizie myślenia jednostki w oparciu o jej początkowe więzi z osobami w najbliższym otoczeniu. Psychiatra w swoim rozważaniu wysuwa tezę, że wśród naszych głęboko zakorzenionych podstawowych potrzeb gatunku jest zawieranie i pielęgnowanie relacji z drugą osobą. Jednym z głównych celów w pierwszym etapie egzystencji staje się nawiązanie i pogłębienie relacji z małym człowiekiem i jego matką, bądź inną zajmującą się nim osobą. Daje to początek rozwijania się pierwszych relacji w społeczeństwie jakie podejmuje nowo narodzona jednostka. Zaspokajanie potrzeb tworzenia więzi wpływa też na nabywanie umiejętności samokontroli stanów emocjonalnych. Zaangażowanie małego człowieka i osób mu bliskich w pierwszej fazie życia i stworzone z

Uzyskaj pomoc - poprawaprac.pl

nimi relacje mają główny wpływ na postawę rozwijającego się dziecka przez kolejne lata jego rozwoju (Matczak, Włodarski, 1996). Aby osoba prawidłowo rozwijała się pod względem psychicznym i integralnym z otoczeniem musi nawiązywać i utrzymywać relacje z wybranymi osobami (Zalewska, 2015).

J. Bowlby (1978) w swojej analizie schematu emocjonalnego zaangażowania zaczyna od relacji niemowlaka, z osobą najbliższą z nim związaną. Ta więc staje się głównym oparciem dla dalszego rozwoju dziecka, która zaczyna poznawać otaczający go świat i w miarę swojego rozwoju uniezależniać się. Twórca teorii przywiązania opisał jej kolejne cztery etapy:

- Faza I – Orientacja i sygnalizowanie bez wyróżniania wybranej osoby.
- Faza II – Orientacja i sygnalizowanie skierowane do wybranej osoby (lub osób)
- Faza III – Utrzymywanie bliskości z wybraną osobą dzięki mowie i przemieszczaniu się.
- Faza IV – Kształtowanie relacji partnerskiej (Senator, 2010).

W początkowych analizach badań Bowlby skupił się na głównej więzi dziecka, czyli jego relacji z matką, w późniejszym okresie założył też że nadrzędna więź może też zostać stworzona z innym opiekunem, jeżeli jest on członkiem najbliższego otoczenia. Psychiatra podkreśla jednak wyjątkowość matczynego przywiązania nad pozostałymi, które zawsze będzie głównym celem poszukiwań dziecka, później taką bliskościową rolę będzie spełniać np. ojciec. Na późniejszym etapie badań stworzony został termin schemat przywiązania zbiorowego (multiple attachment), który podkreślał istotną rolę relacji stworzonych z pozostałymi członkami rodziny (Zalewska, 2005).

Przedstawione przez J. Bowlby'ego teorie stały się podstawą do kolejnych badań i analiz prowadzonych przez innych analityków. Jednym z nich była M. Ainsworth (1978),

Uzyskaj pomoc - poprawprac.pl

która w oparciu o koncepcje przywiązania i własne badania wyróżniła trzy rodzaje zaangażowania: stabilny, omijający i aluzyjny.

Oparciu o ten schemat Mary Main i Judith Solomon (1986) w późniejszym czasie poszerzyły go o jeszcze jeden rodzaj, dla dzieci nie przyporządkowanych do grup stworzonych przez Ainsworth – rodzaj zdeorganizowany

Od relacji stworzonych na początku swojego rozwoju z najbliższymi sobie członkami otoczenia zależy charakter intymnych związków, tworzonych na kolejnych etapach życia. Osoby o stabilnym charakterze swoich pierwotnych relacji tworzą z partnerem więź opartą na zgodnej komunikacji, wzajemnym szacunku, bliskość. Rodzaj aluzyjny, często również o charakterze nerwowym może być źródłem narastających konfliktów oraz być blokadą przed tworzeniem szczęśliwych, relacji. Osoby, których relacje z opiekunami w dzieciństwie miały charakter omijający, mają największe trudności w tworzeniu szczęśliwego związku partnerskiego (Plopa 2007).

Osoby, które na pierwotnym etapie rozwoju w pozytywny sposób zaspokajały swoje potrzeby społeczne cechują się większą otwartością na innych, mają optymistyczne podejście i czują się bezpieczniej przy nawiązywaniu nowych relacji. Wycofany charakter przywiązania w początkowej fazie życia może skutkować dystansem i negatywnym nastawieniem w bliższych kontaktach z drugą osobą. Takie pesymistyczne nastawienie do ludzi i otaczającego świata ma odzwierciedlenie w reakcjach lękowych lub brutalnych w momencie skumulowania większej ilości emocji (Plopa 2011).

Rodzaj stabilny (silna więź z opiekunem). Osoba sprawująca opiekę nad dzieckiem w początkowej fazie jego życia zwraca uwagę i odpowiada na różne stany emocjonalne podopiecznego, tworząc z nim bezpiecznym rodzaj zaangażowania emocjonalnego. Niemowlę czuje się komfortowo, kiedy wie, że obok jest osoba mu bliska, której reakcje są mu znane. Dzięki temu pewniej, wchodzi w nowe etapy rozwoju, w kontaktach

Uzyskaj pomoc - poprawprac.pl

z otoczeniem i społecznością, w której żyje. W sytuacjach dla siebie nowych potrafi wyrażać swoje uczucia i dzięki stworzonej relacji z opiekunem ma w nim oparcie w sytuacjach trudnych. Może się wydawać, że związek między dzieckiem a matką w takiej sytuacji nie jest tak głęboki, przejawia się to jednak w większej chęci do ciągłego poznawania otaczającego go świata (Stein, 2012).

Bliskościowa relacja stworzona we wczesnym etapie życia wpływa na wysokie poczucie własnej wartości, pewność siebie nawiązywaniu i utrzymywaniu kontaktów, skuteczność działania i perswazji. Osoby z takim pozytywnym bagażem doświadczeń są również empatyczne, z łatwością przychodzi im okazywanie uczuć, nie boją się też zaangażowania i nawiązywania bliższych, intymnych relacji. Potrafią poddać kontroli i analizie własne przeżycia oraz emocje, są otwarte na nowe doświadczenia i łatwo dostosowują się do sytuacji. Te cechy wpływają na późniejszą opiekę nad potomstwem, które dzięki temu również doświadcza opiekuńczej relacji. Dla osoby z bliskościowym stylem przywiązania miłość jest trwałym uczuciem, dla osoby z mniej pozytywnymi doświadczeniami będzie ona czymś nietrwałym, ulotnym i nieosiągalnym. Związki takich osób są dla nich spełnieniem, opierające się na wsparciu, zrozumieniu i znajomości drugiej osoby. Traktują swoje otoczenie jako przyjazne i w którym czują się swobodnie. Ludzie, którzy stworzyli ze swoim najbliższymi, najczęściej rodzicami trwałą więź w pierwszym okresie życia wspominają ten związek jako kochający tak samo postrzegają partnerstwo między ojcem i matką. Mają wspomnienia dzieciństwa, gdzie ich potrzeby emocjonalne, rozwojowe i społeczne były dostrzegane i na które reagowano w sposób pozytywny (Senator, 2010).

Omijający rodzaj przywiązania. Podczas stale powtarzających się sytuacji, w której opiekun celowo unika uczuciowej relacji z dzieckiem, oddala się od niego, między nim a podopiecznym tworzy się więź o charakterze lękowo-dystansującym. W sytuacji takiego

Uzyskaj pomoc - poprawaprac.pl

odrzućenia małe dziecko przestaje szukać bliskiego kontaktu i oparcia, dąży do tłumienia emocji, aby nie spotkać się z kolejnym odrzuceniem. Dziecko wydaje się być otwarte w kontaktach z ludźmi w swoim otoczeniu, nie okazuje zdenerwowania w sytuacjach, gdy nie ma głównego opiekuna, jednak jest to forma pozbywania się chęci zaspokojenia kontaktu. Taka samokontrola dziecka powoduje, że jego wewnętrzne potrzeby również zostają stłumione i prowadzą do zamknięcia emocjonalnego. W sytuacji omijającego przywiązania rodzic często sygnalizuje dziecku, że szybko musi być samodzielne (Stein, 2012).

Osoba, która doświadczyła w dzieciństwie więzi omijającej ma trudności z akceptacją własnej osoby, czuje się mało skuteczna jako jednostka w społeczeństwie. Hamują ją ciągłe obawy przed porażką, a komunikacja z otoczeniem bywa doświadczeniem stresującym. Głębokie uczucia, miłość jawią się jako nieosiągalne, a nawiązywanie intymnych relacji są stresujące i budzące sporo obaw. Doświadczenie więzi o charakterze lękowym wpływa na zachowanie w kontaktach z drugą osobą poprzez niechęć do wpływania i bycia osobą wpływającą na innych. Okazywanie zaangażowania jest dla takiej osoby trudne, ma też problem z poczuciem stabilności związku, bezpieczeństwa i zaufania do drugiej osoby, co przejawia się również w niechęci do kontaktów intymnych (Plopa, 2008).

W relacji o charakterze omijająco-dwuznacznym opiekun staje się dla podopiecznego nieuchwytny pod względem emocjonalnym, nie zwraca uwagi na zachowanie dziecka, sprawia wrażenie niezainteresowanego kontaktem. W sytuacjach rozłąki młody człowiek będzie odczuwał silny stres, który będzie mocno okazywał, starając się radzić sobie z nim same. W momencie powrotu rodzica tłumią chęci okazania uczucia na rzecz dystansu (Senator, 2010). Osoby, które z dzieciństwa miały zaburzoną więź z opiekunem, podchodzą z dystansem do zawiązywania relacji partnerskich, bojąc się porażki, jednocześnie odczuwają wielką potrzebę zaspokojenia swoich potrzeb bliskości drugiego

Uzyskaj pomoc - poprawprac.pl

człowieka. W takich sytuacjach może zostać stworzony mylny obraz idealnego partnera, który będzie przysłaniał rzeczywistość i prowadził do rozczarowania. Relacje osób z więzią lękowo-dystansową jest trudna nie tylko w związkach z partnerem, ale również z dziećmi. Starają się kontrolować swoje potomstwo, jednak okazują małe zainteresowanie ich potrzebami. Takie zachowanie może powodować lęk przed odtrąceniem ze strony bliskich i samotnością (Płopa, 2011).

Rodzaj więzi niekonsekwentnej

Więź o charakterze chaotycznym ma największy negatywny wpływ na późniejsze zachowanie człowieka. Taka relacja kreuje się w sytuacji, w której dziecko narażone jest na krzywdę fizyczną, bądź psychiczną i traktuje to jako element normalnej więzi ze swoim opiekunem. Młody człowiek, obarczony takim doświadczeniem zachowuje się często w niezrozumiały, dziwny dla otoczenia sposób, często budzący lęk. Dzieci o takim charakterze więzi mają trudności z radzeniem sobie z emocjami w przypadku rozłąki z rodzicem. Taki rodzaj dysfunkcji na pierwszym etapie życia stanowi główny powód zachowań patologicznych w późniejszym czasie, może powodować dysfunkcje w postrzeganiu i prowadzić do zachwiania emocjonalnego.

Ludzie, którzy mieli takich rodzaj negatywnej relacji z opiekunem, często są bardzo zamknięci na otoczenie, starają się ignorować zewnętrzne bodźce, aby traumatyczne zachowanie opiekuna w jak najmniejszym stopniu wpływało na ich bieżący stosunek do świata. Jest to pozorna ochrona przed konfrontacją ze wszystkimi stresowymi sytuacjami, w której opiekun krzywdzi dziecko (B. Tryjarska, 2010).

2.2. Koncepcje przywiązania w kontekście bliskich związków

Prowadzone badania i analizy dotyczące rodzajów relacji, również prowadzone przez specjalistów dziedziny psychologii społecznej, doprowadziły do rozwinięcia pojęć stylów przywiązania, tworząc odrębny schemat.

Uzyskaj pomoc - poprawprac.pl

W 1987 roku Cindy Hazen i Philip Shaver zajęli się analizą związków osób dorosłych pod kątem romantyczności, traktując uczucie jako mechanizm prowadzący do stworzenia związku. Według nich podobny schemat działania można zaobserwować między partnerami z stałym związku co między niemowlęciem a jego opiekunem. Potwierdzeniem tego założenia miał być biologiczna część człowieka, która kieruje uczuciami w związku dziecko-rodzic oraz zaangażowaniem w relacji uczuciowej z partnerem (Plopa, 2007).

Badacze zwrócili uwagę, że sposób zachowania w relacjach w dorosłym życiu opiera się na doświadczeniach nabytych przez osobę w związku ze swoim głównym opiekunem. Podobieństwo można zauważyć w tempie rozwoju więzi oraz w zachowaniu, które budzi w pozytywne uczucia np. przytulanie, trzymanie za rękę, patrzenie na kogoś, reagowanie na emocje drugiej osoby (Tryjarska, 2010).

Należy jednak od razu zaznaczyć zdecydowane różnice między przytoczonymi relacjami. Pierwsza to nierówność w stopniu opieki, w relacji opiekun – dziecko to na dorosłym spoczywa odpowiedzialność. W związkach romantycznych dwie osoby mają takie same prawo i zobowiązanie do opieki nad drugą osobą. Oprócz tego między dwojgiem dorosłym dochodzi do sytuacji o charakterze seksualnym, jest to nieodłączny element miłości, która według Hazana i Shavera (1987) posiada trzy czynniki: zaangażowanie, troskę i aspekt fizyczny.

Głębokie uczucie i jego stałość jest elementem porządanym w związkach, jednak nie można zapewnić ich stałości. W relacjach partnerskich ceniona jest swoboda, uczuciowość, otwartość, bycie dostępnym dla drugiej osoby, podobne postrzeganie świata.

Analiza schematów zachowań dowodzi, że bezpieczny styl więzi z opiekunem ma przełożeniem w związkach sformalizowanych. Charakteryzują to empatia, chęć bliskości, zaufanie, tworzenie zgodnego sposobu porozumiewania się, poznanie drugiej osoby (B. Wojciszke, 2010).

Uzyskaj pomoc - poprawaprac.pl

Kim Bartholomew oraz jej współpracownicy (Bartholomew, Horowitz, 1991) przedstawili swoje rodzaje emocjonalnego zaangażowania osób dorosłych. Analiza polegała na porównaniu schematów zachowania w relacji z bliskimi, w oparciu o cztery grupy, co na dalszym etapie zostało zmienione na schemat dwuczęściowy (Griffin, Bartholomew, 1994).

Badacze założyli, że wymieniony przez Hazan i Shavera (1987) model omijający nie opisuje dokładnie charakterystycznego zachowania lękowego, gdzie osoba obawia się porażki oraz oddalającego, broniącego swojej autonomii w związku. Bartholomew wraz ze swoim zespołem założyli, że rodzaj przywiązania składa się z dwóch części – poczuciu własnej wartości oraz postrzeganiu osoby, z którą tworzymy więź. Określenie uczuć względem siebie może mieć tylko dwie wartości – pozytywną lub negatywną, na które wpływa akceptacja otoczenia. Na postrzeganie swojego partnera wpływa to jak duży mamy dystans do angażowania się w związki. Otrzymane zmienne tworzą razem konkretny rodzaj zaangażowania emocjonalnego (Feeney, Noller, 1996).

Miculincer i Shaver (2003) stworzyli schemat, osadzając rodzaje przywiązania na prostopadłych osiach: obawy oraz dystansu. Stabilny rodzaj oddania, który charakteryzuje się trwałością i szczęściem będzie charakteryzował się niskim wskaźnikiem na osi obaw i dystansu do głębszego zaangażowania się. Osoby, posiadające niskie wskaźniki lęku i unikania są pewne siebie, czują się dobrze w swoim otoczeniu i odczuwają wsparcie, które podnosi ich samoocenę. Podstawą takiego zachowania są pierwotne relacje z opiekunem, które opierały się na zauważaniu, rozumieniu i zaspokajaniu potrzeb dziecka, dzięki czemu wykształcił on pozytywne doświadczenia więzi (Zalewska, 2015).

Osoby, których wskaźnik obaw jest wysoki są często zmienne w nawiązywaniu i utrzymywaniu relacji, bywają egoistyczne, mają obawy przed nadmiernym zaangażowaniem. W sytuacjach, gdy element unikania jest wysoki, a niski lęku problem sprawia stworzenie relacji o charakterze erotycznym, ponieważ budzi brak zaufania i lęk

Uzyskaj pomoc - poprawprac.pl

przed zależnością od drugiej osoby. Istnieje jeszcze możliwość wysokich dwóch wskaźników obaw i dystansu jednocześnie. Takie osoby chcąc zaangażować się emocjonalnie robią to w sposób nieprzemyślany i niestabilny. Starają się połączyć obawę przed odrzuceniem oraz chęć bliskości z drugą osobą (Zalewska, 2015).

W badaniach przeprowadzonych przez Kobaka i Hazan (1991) wykazano, że w stałych związkach, w sytuacji gdzie jedno z partnerów posiadało niepozytywne relacje z opiekunem w dzieciństwie występowały częściej sytuacje konfliktowe, krzywdzące w sposób fizyczny i psychiczny oraz występował tam brak zaufania do partnera (Plopa, 2008, s. 110).

Reasumując rodzaj emocjonalnego zaangażowania, który stworzony między dzieckiem a opiekunem w początkowej fazie życia ma istotny wpływ na więź, którą tworzy w relacji z partnerem w późniejszym etapie. Osoby, które miały bliskosciowe relacje ze swoim opiekunem, tworzą związki, charakteryzujące się otwartością na fizyczne i psychiczne zbliżenie z partnerem, wzajemnym porozumiewaniem się i rozumieniu swoich potrzeb. Więzy, które budzą lęk najczęściej przyczyniają się do nieporozumień w relacji, co utrudnia budowanie stałego i szczęśliwego związku. Największe trudności w stworzeniu zdrowej i dojrzałej relacji mają osoby o omijającym rodzaju zaangażowania. Prace prof. M.Plopy, analizujące sposób badania rodzajów przywiązania stały się podstawą do ich głębszego opracowania w kontekście wartości porozumiewania się w stałych związkach. Ich metodologia zostanie przedstawione w kolejnych punktach pracy.

Rozdział III

Stosunek do podziału ze względu na płęć

3.1. Termin postawy

Analiza postawy jest w dzisiejszym świecie psychologii zagadnieniem budzącym duże zainteresowanie, nie ma natomiast precyzyjnie sformułowanej definicji, charakteryzującej termin.

Przyjęto trzy różniące się opisy tego pojęcia:

I rodzaj – nawiązujące do charakterystyki związanej z nauką zachowania lub do badań nad uczeniem się

II rodzaj – opisy związane z nauką socjologiczną, wyróżniającą relację między jednostką i przedmiotem, do którego się ustosunkowuje

III rodzaj – treść definicji związana z poznawczymi teoriami psychologii (Mika, 1987).

Nie ma jednego sformułowania opisującego termin postawy, jednak w każdym z nich pojawiają się trzy elementy:

- element badawczy – przemyślenia i posiadane informacje wobec przedmiotu, do którego się ustosunkowujemy
 - element uczuciowy – jakie emocje budzi w nas dany przedmiot
 - element zachowawczy – jakie działanie zostanie podjęte wobec przedmiotu
- (Arson, Wilson, Akert, 2004).

Element uczuciowy w definicji stosunku został także wzięty pod uwagę w opisie stosunku autorstwa Nowaka (1973). Według niego stosunkiem jednostki do określonego

Uzyskaj pomoc - poprawprac.pl

przedmiotu nazywamy zdolność nadania stałych cech o charakterze opisowym, emocjonalnym, oceniającym danemu przedmiotowi oraz nadanie mu miejsca i istotności w otoczeniu, które wpływa na sposób postrzegania rzeczy, którą poddajemy ocenie.

Wojciszke (2002) określił stosunek do danego przedmiotu jako predyspozycję do pozytywnego lub negatywnego odniesienia się do na przykład rzeczy, sytuacji, osoby, czy ideologii.

Stosunek do otaczającego świata jest czymś, co towarzyszy ludziom codziennie, odnosi się do sposobu myślenia w różnych sytuacjach, sposób widzenia otoczenia. Postawa wobec swoich przekonań, priorytetów oraz to, w co ludzie wierzą jest nieodłącznym elementem egzystencji. Wpływa też na postrzeganie najbliższego otoczenia, sposobie komunikacji z ludźmi oraz w relacji partnerskiej.

Podział ze względu na płeć to założenia społeczności związane z rozdzieleniem obowiązków, których podejmują się kobiety i mężczyźni, który jest zależny od uwarunkowania biologicznego, predyspozycji związanych z płcią (por. Eagly, Wood, 1999; Brannon, 2008; Bem).

Stosunek wobec podziału zadań, podejmowanych przez kobiety i mężczyzn często opiera się na uprzedzeniach. Dzieci od początku mają tworzone podziały zachowań ze względu na ich płeć, oparte najczęściej o doświadczenia i przekonania swoich opiekunów oraz otoczenia, w którym dorastają. Od początku życia dziecku nadawana jest rola związana z jego płcią, której uczą się poprzez przekazywaną wiedzę i doświadczenie osób sobie najbliższych. W okresie późniejszym dowiadują się również o uprzedzeniach wynikających z określonych przez społeczeństwo ról. Na początku kształtowania się tożsamości płciowej mamy określenie płci w sensie fizycznym, które odbywa się w momencie narodzin, a następnie pod wpływem przyjętych reguł otoczenia nabywamy tożsamość psychologiczną płci.

Uzyskaj pomoc - poprawprac.pl

Podział ze względu na płeć związany jest z przyjętymi normami i zadaniami, jakie przypisywane są kobietom i mężczyznom, które mogą różnić się w zależności od przyjętej kultury i tradycji. Podkreślić należy fakt, że to kultury nazywana „zachodnią” wykształciła pewna powszechnie używane uprzedzenia płciowe (Radochońki, 2008).

Definicja stereotypu znalazła również zastosowanie w mowie potocznej, gdzie określa sytuację prymityzacji rzeczy, stanu bądź otoczenia, w negatywny sposób zmieniając jego obraz. Określenie zostało użyte w kontekście socjologii przez amerykańskiego dziennikarza W. Lippmanna (1922), który użył słowa stereotyp jako postrzeganie ludzkie, które upraszcza mechanizmy poznawcze i chroni przynależność do grupy społecznej, która w podobny sposób postrzega otoczenie (Grabowska, 2008).

Ze stereotypem łączy się uprzedzenie, czyli trwałe postrzeganie rzeczywistości przez jednostkę, dzięki którym w krótkim czasie nazywa, przetwarza i ocenia elementy swojego otoczenia. Można scharakteryzować pogląd na temat uprzedzeń w oparciu o opis Chlewińskiego (1992):

- generalizujący sposób postrzegania, który oparty jest na małej ilości rzetelnych i sprawdzonych informacji, przez co ubogi w treść,
- uogólnienie, nadanie obrazu o charakterze niepozytywnym wszystkim jednostkom w danej grupie bez wzięcia pod uwagę ich indywidualnych cech,
- w momencie pojawienia się sprzecznej informacji uprzedzenie nie zmienia swojego charakteru, jego obraz jest trudny do zmiany, a jego potwierdzenie przychodzi z łatwością,
- tendencja do składania się różnych poglądów w większą całość sprawia, że stają się trudniejsze do zmiany,
- na ogół uprzedzenia mają negatywny charakter, ich treści budzą emocje, mogą one w niektórych przypadkach być pozytywne

Uzyskaj pomoc - poprawaprac.pl

- uprzedzenia zawsze nawiązują do ogółu
- nie ma uprzedzeń o charakterze niewerbalnym

Analiza, przeprowadzona na grupie dzieci w Polsce dowiodła, że już mali ludzie w wieku przedszkolnym mają kontakt z uprzedzeniem dotyczącym wizerunku kobiet w społeczeństwie, kwestii wieku oraz negatywny obraz mniejszość narodowych (Weigl, 2005)

Podział ze względu na płeć wynika z przekonania społecznego, że są zachowania i działania, które są związane tylko z jedną płcią i nie odnoszą się do drugiej. Są one oparte na zgeneralizowanych i często prymitywnych cechach, nadanych konkretnej grupie, czy rodzaju społecznemu w tym wypadku kobiet i mężczyzn (Mikulska, 1996).

Rozdzielenie ze względu na różność biologiczną, w tym wypadku męską część i kobiecą to według L. Brannona (2002) stwierdzenie, że istnieją różnice fizyczne, psychiczne i emocjonalne, które są przyporządkować można tylko jednej płci.

Należy też rozdzielić uprzedzenia związane z płcią oraz jej społecznym aspekcie. Postrzeganie ze względu na różnice płci skupia się na przypisanych w danej społeczności cechach wewnętrznych, emocjonalnych i intelektualnych danej płci, natomiast w społeczeństwie istnieje też podział ze względu na zadania, obowiązki oraz predyspozycje jakie według danego otoczenia są związane albo z kobietami albo z mężczyznami. Według E. Mandal (2000) są to głównie działania związane ze zobowiązaniami wobec swoich najbliższych oraz pracy zawodowej. Według przyjętych w kulturze ról płciowych o potrzeby finansowe i stabilność materialną dba mężczyzna, natomiast kobieta bierze na siebie kwestie związane z opieką i edukacją potomków oraz dbanie o wspólny dom (Mandal, 2000).

3.2. Dotychczasowe badania postaw i ról w związkach

W oparciu o podział ról ze względu na płeć zadaniem mężczyzny jest zapewnienie stabilności materialnej rodzinie oraz dbanie o sprawne działanie domowego gospodarstwa, kobieta natomiast ma zapewnić bezpieczeństwo i edukację dzieciom oraz prowadzić i dbać o stworzony wspólnie dom rodzinny. Według przyjętych wzorców to kobieta jest oparciem dla pozostałych bliskich w kwestii wsparcia i emocjonalnej podpory (Branonn, 2002).

Od połowy XX wieku obserwujemy powolne zacieranie się i zmiany w dotychczasowym „pielęgowanym przez wieki podziale płciowym”. Pojęcie płci również zaczyna ewoluować, a zadania które wcześniej były przypisywane tylko jednej z nich stają się podejmowane również przez drugą stronę. Łatwo zauważyć to na przykładzie opieki nad dziećmi, gdzie często to ojcowie stają się ich głównymi opiekunami, matka natomiast po urlopie wraca do wykonywanej pracy. Powszechnie można zaobserwować mężczyzn czynnie angażujących się nie tylko w opiekę, ale też w wychowanie, kształtowanie swojego potomstwa, nawiązując z nimi bliskościowe relacje od samego początku, co jeszcze na początku XX wieku było rzadkością.

W dzisiejszych czasach ojcowie mogą aktywnie uczestniczyć w poznawaniu swojego dziecka od momentu dojrzewania w brzuchu np. poprzez zajęcia dla przyszłych rodziców, są obecni podczas narodzin, bierze czynny udział w zabiegach pielęgnacyjnych niemowlaka, stając się jednym z jego głównych opiekunów. Dzięki takiemu wsparciu partnera kobieta ma możliwość na poświęcenie czasu również sobie, a przy dużym zaangażowaniu i porozumieniu może również być czynna zawodowo, nie będąc tylko przydzielona do roli matki i partnerki. Dzięki kobiecie może zaspokajać swoje potrzeby, czuć się potrzebna i spełniona, co przekłada się również na jej postawę jako matki i osoby wychowującej młodego człowieka.

Uzyskaj pomoc - poprawaprac.pl

Przyporządkowanie ze względu na płeć może mieć dwojaki charakter: jednostkowy, gdzie stopień identyfikacji wpływa na przynależność kobiet i mężczyzn oraz społeczny, opierający się na ogólnie przyjętych rolach, stanowiących jedną z podstaw życia w społeczeństwie (Pankowska, 2005).

Uprzedzenia związane z podziałem płciowym są mocno utrwalone w społeczeństwie i trudno je poddawać zmianom. Od początku rozwoju poznawczego i społecznego dzieci są ukierunkowywane na dążenie do spełniania stworzonej dla siebie roli związanej z płcią, pod kątem sfery rodzinnej jak i kariery zawodowej. Często pogląd dotyczący zachowań i działań odpowiednich dla poszczególnej płci są zależne od kultury i tradycji, w jakiej osoby są wychowywane. Stosunek do tego podziału oraz przekazane wzorce mają również swoje odzwierciedlenie w porozumiewaniu się kobiet i mężczyzn w stałych związkach.

Badania pokazują, że spełnianie ról związanych z płcią warunkuje dobrostan psychiczny osoby w ciągu życia (Matud, Bethencourt, Ibáñez, 2014). Oprócz tego role płciowe stanowią integralną część systemu ról społecznych i kulturowych, czyli społeczne oczekiwania co do jednostki, dotyczące aktywności w aspektach interpersonalnych: z partnerem, rodziną, w sferze zawodowej, na podstawie przynależności do płci biologicznej (Eagly, 1997). Co więcej, rola płciowa wyraża społeczne i kulturowe różnice między kobietami i mężczyznami, przenika całe życie człowieka i związana jest z konfiguracją wzorców kulturowych jakie są charakterystyczne dla danego społeczeństwa (Marecek, i in., 2004). W trakcie socjalizacji postawy związane z rolą płciową są wzmacniane, by dostosować chłopców i dziewczynki do określonych schematów ról (Eagly, 1997).

Polskie badania dotyczące polskich emigrantek (Zalewska-Łunkiewicz, Zygmunt, 2018) ujawniły, że kobiety są bardziej obciążone obowiązkami domowymi i opieką nad dziećmi, co sugeruje, że przeważającym modelem relacji między badanymi kobietami jest model mieszany, w którym przeważa odpowiedzialność kobiet za dbanie o dom i dzieci,

Uzyskaj pomoc - poprawaprac.pl

pomimo zatrudnienia obojga partnerów. Może to być związane z tym, że kobiety doceniają fakt, iż mężczyźni angażują się w wykonywanie prac domowych, co sprawia, że klasyfikują swoje relacje jako partnerskie. Prawdopodobne jest także to, że większość kobiet uznaje różnicę między podziałem ról mężczyzn i kobiet w obecnym związku mając porównanie z tym jak funkcjonowali ich rodzice, gdzie w większości wszystko spoczywało na barkach kobiet (Firlit-Fesnak, 2007).

Młodsze pokolenie mężczyzn jest bardziej przyuczone oraz chętne do pełnienia domowych obowiązków (Aboim, 2016). Jednakże dalej trudno mówić tu o czystej relacji partnerskiej. Te trudności można tłumaczyć trwającym u kobiet procesem indywidualizacji (Beck, Beck-Gernsheim, 2001). Kobiety angażują się w ciągłe dylematy dotyczące ich życia i pomocy innym, a każdy wybór wiąże się u nich z postawą poczucia winy. Dlatego trudno wdrożyć model relacji partnerskiej, ponieważ takie kobiety nieświadomie zgadzają się i postulują nierówny podział ról (Kaufmann, 2003). Tradycyjny model relacji wskazuje na to, że domeną kobiet jest dbanie o gospodarstwo domowe i opieka nad dziećmi, natomiast męską – zarabianie pieniędzy i praca, co może prowadzić do nierównego podziału władzy w związku (por. Bertnard, Kamenica, Pan, 2015; za: Zalewska-Łunkiewicz, Zygmunt, 2018). Kobiety pracowały w ten sposób bez gratyfikacji finansowej, rodziły dzieci, a pieniądze zapewniali im mężowie, natomiast od kobiety oczekiwano, że będzie dbać o dom, dawać wsparcie emocjonalne, opiekować się dzieckiem i zaspokajać seksualnie (Redfern, Aune, 2010).

Z perspektywy badań własnych ważnymi są również analizy Klocke'a i Lamberty (2015), które skupiały się na walidacji skali TARGAS mierzącej postawy wobec ról płciowych. Celem trzech przeprowadzonych badań było opracowanie i przetestowanie skali, by zmierzyć tradycyjne, egalitarne i antytradycyjne postawy dotyczące płci równocześnie. Dotychczasowe kwestionariusze skupiały się jedynie na

Uzyskaj pomoc - poprawprac.pl

postawach tradycyjnych i egalitarnych, a dzięki tym badaniom udowodniono istnienie postawy trzeciej – antytradycyjnej. Podobnie jak osoby o tradycyjnych postawach w stosunku do płci, osoby o antytradycyjnej postawie oceniają mężczyzn i kobiety na podstawie odpowiedniości zachowania. Preferują oni jednak mężczyzn, a nie kobiety w podejmowaniu aktywności typowych dla kobiet, jak sprzątanie domu, oraz kobiety zamiast mężczyzn w zachowaniach typu męskiego jak prowadzenie dużej firmy.

W badaniu pierwszym średnie oceny uczestników były zgodne z tradycyjnymi rolami płci: w szczególności uczestnicy znacznie częściej wybierali mężczyzn niż kobiety, aby zapłacili rachunek na randce. Co więcej, płacz, kiedy ktoś zranił uczucia, był uważany za bardziej pożądany dla kobiet niż dla mężczyzn, a kobiety były rzadziej wybierane do wykonywania pracy jako fryzjer. Co ciekawe, średnie oceny uczestników były zgodne z antytradycyjnymi rolami płci, ponieważ preferowano mężczyzn niż kobiety do podejmowania obowiązków domowych. Dla pozostałych zachowań uczestnicy badania utrzymywali przeciętne postawy egalitarne, ponieważ oceny nie różniły się istotnie między mężczyznami i kobietami.

Badanie drugie pokazało, że uczestnicy również uważali, że rachunek na randce powinien płacić mężczyzna, a nie kobieta, ponadto preferowano by mężczyźni dołączali do sił zbrojnych i byli zawodowymi żołnierzami, grali w piłkę nożną i zostawali mechanikami. Kobiety były wybierane w przypadku płaczu, kiedy ktoś zranił ich uczucia. Mężczyźni byli częściej wybierani do tego, by dbać o rodzinę, a kobiety do dbania o dom. Preferowano także mężczyzn do pełnienia roli menedżera w firmie, a kobiety do przerywania pracy na rok w celu zajmowania się dzieckiem oraz do podejmowania pracy fryzjerki.

Badanie trzecie także wskazało, że preferowani do płacenia na randce oraz zapewnienia bytu rodzinie są mężczyźni, podczas gdy kobieta dba o gospodarstwo. Płacz w

Uzyskaj pomoc - poprawprac.pl

wyniku zranienia uczuć także był bardziej akceptowalny u kobiet. Uczestnicy za to preferowali mężczyzn do sprzątanía mieszkania, co wskazuje na postawę antytradycyjną.

We wszystkich trzech badaniach pojawiły się trzy rodzaje postaw, nawet w badaniu drugim, w którym brali udział studenci z Berlina – 13% z nich wskazało na postawę antytradycyjną. Z drugiej strony wyniki pokazały też, że role płciowe są nadal bardzo ważne – najsilniejszą różnicą w ocenach mężczyzn i kobiet we wszystkich trzech badaniach było to, że od mężczyzn nadal bardziej oczekiwano niż od kobiet, aby zapłacili rachunek na randce (potwierdzają to wyniki przeglądu dokonanego przez Eaton i Rose, 2011).

Rozdział IV

Metodologia badań własnych

4.1. Cel badania i hipotezy badawcze

Celem badania w niniejszej pracy było określenie wzajemnego układu pomiędzy komunikacją w bliskich związkach (grupa osób przebywających w związku małżeńskim lub partnerskim) a stylem przywiązania i postawami wobec ról płciowych. W związku z tym postawiono następujące pytania i hipotezy badawcze.

Pytania i hipotezy badawcze

- P1. Jaki jest poziom komunikacji w związkach małżeńskich i związkach partnerskich i czy różnią się one między grupami?
- P2. Jakie są style przywiązania wśród związków małżeńskich i związków partnerskich i czy różnią się one między grupami?
- P3. Jakie są postawy wobec ról płciowych w związkach małżeńskich i związkach partnerskich i czy różnią się one między grupami?
- P4. Czy istnieje i jak przedstawia się związek między poziomem komunikacji a stylami przywiązania u osób będących w związkach małżeńskich i związkach partnerskich?
- P5. Czy istnieje i jak przedstawia się związek pomiędzy jakością komunikacji a postawą wobec ról płciowych w związkach małżeńskich i związkach partnerskich?
- P6. Czy płeć różnicuje poziom wsparcia, zaangażowania i deprecjacji w komunikacji?
- P7. Czy płeć różnicuje styl przywiązania do siebie partnerów?
- P8. Czy płeć różnicuje postawę wobec ról płciowych?
- H1. W małżeństwach występuje wyższe natężenie wsparcia i zaangażowania w komunikacji niż w związkach partnerskich-

Uzyskaj pomoc - poprawprac.pl

H2.1. W małżeństwach występuje większe natężenie bezpiecznego stylu przywiązania niż w związkach partnerskich

H2. W związkach partnerskich występuje wyższe natężenie pozabezpiecznego stylu przywiązania niż w związkach małżeńskich.

H3. W związkach małżeńskich występuje wyższe natężenie postawy tradycyjnej tymczasem w związkach partnerskich postawy antytradycyjnej i egalitarnej.

H4.1. Im większe natężenie stylu bezpiecznego tym większe wsparcie ze strony partnera, zarówno w związkach formalnych jak i nieformalnych.

H4.2. Im większe natężenie stylu bezpiecznego tym większe zaangażowanie ze strony partnera zarówno w związkach formalnych jak i nieformalnych

H4.3. Im mniejsze natężenie stylu bezpiecznego tym większa deprecjacja ze strony partnera zarówno w związkach formalnych, jak i nieformalnych

H5. Im niższe nasilenie tradycyjnych postaw wobec ról płciowych, tym wyższy poziom wsparcia i zaangażowania zarówno w związkach małżeńskich, jak i partnerskich..

H6. W zakresie komunikacji mężczyźni wykazują większe natężenie deprecjacji, a kobiety – większe natężenie wsparcia i zaangażowania.

H7. W zakresie stylu przywiązania, kobiety wykazują większe natężenie w stylu lękowo – ambiwalentnym i unikowym niż mężczyźni.

H8. W zakresie postaw wobec ról płciowych, mężczyźni wykazują wyższe natężenie w postawie tradycyjnej niż kobiety.

4.2. Opis próby badanej

Grupą docelową były osoby we wczesnym okresie dorosłości, w wieku 18 – 35 lat opierając się na podziale wg. Brzezińskiej (Brzezińska, 2016), mieszkające w województwie

Uzyskaj pomoc - poprawprac.pl

małopolskim, żyjące w związku małżeńskim lub partnerskim. Dobór do badania był więc celowy ze względu na wiek, rodzaj związku oraz miejsce zamieszkania.

W badaniu wzięły udział 84 osoby w wieku od 21 do 35 lat ($M=28,35$; $SD=4,36$), 44 z nich to osoby w związku małżeńskim, natomiast 40 przebywa w związku partnerskim. Osoby badane pozyskiwano za pomocą portalu społecznościowego Facebook. Osoby w małżeństwie były w wieku 24 – 35 ($M=31,16$; $SD=3,76$), natomiast osoby w związku partnerskim 21 do 33 ($M=25,25$; $SD=2,48$). Osoby z małżeństw zamieszkują najczęściej w małych miastach do 50 tys. mieszkańców – 34,1%, a najrzadziej w miastach od 200 tys. do 500 tys. – 6,8%. Pary również najczęściej zamieszkują w małych miastach do 50 tys. mieszkańców – 42,5%, a najrzadziej w miastach od 200 do 500 tys. – 10%. Najwięcej osób w małżeństwach posiada wykształcenie wyższe magisterskie – 52,3%, a najmniej podstawowe – 2,3%. W przypadku par najwięcej posiada średnie wykształcenie – 50%, a najmniej zawodowe – 2,5%. Małżonek osób w związkach małżeńskich także najczęściej posiada wykształcenie wyższe magisterskie – 54,5%, a najmniej podstawowe – 1%. W przypadku partnera w parze bez ślubu, najwięcej posiada średnie wykształcenie – 47,5%, a najmniej zawodowe – 2,5%.

Osoby w związkach małżeńskich są ze sobą najczęściej od 3 do 5 lat (25%) oraz powyżej 15 lat (25%), a najrzadziej od 1 do 2 lat (2%). W przypadku par najczęstszy staż to od 3 do 5 lat (65%) a najrzadszy – od 6 do 10 lat (5%). Wśród badanych mężczyzn najwięcej posiadało wykształcenie średnie ($N = 21$; 50%). W przypadku kobiet było to wykształcenie wyższe magisterskie ($N = 17$; 40,5%).

Tabela 1
Opis statystyczny próby badanej

Zmienna demograficzna	Związek nieformalny (N=40)	Małżeństwo (N=44)
Wiek (średnia)	25,25	31,16
Staż związku (lata)		
1-2	12	2
3-5	26	11
6-10	2	14
11-15	0	6
Więcej	0	11
Podstawowe	0	1
Zawodowe	1	2
Wykształcenie		
Średnie	20	12
Licencjat	12	6
Magister	7	23
Wieś	10	9
Małe miasto	17	15
Średnie miasto	9	7
Miejsce zamieszkania		
Miasto od 200 do 500 tys.	4	3
Miasto powyżej 500 tys.	0	10

4.3. Zmienne i ich operacjonalizacja

4.3.1. Style przywiązania

Zmienna wyjaśniająca 1. Style przywiązania

Teoria przywiązania odnosi się do tego jak kształtują się bliskie więzi emocjonalne z opiekunami w pierwszych latach życia jednostki. Autorem koncepcji przywiązania jest Bowlby i próbuje on opisywać ludzi w odniesieniu do ich relacji z innymi. Rozwijanie się pierwszych więzi społecznych, ujmowane jako tworzenie się bezpiecznych relacji przywiązania między matką (lub opiekunem) a dzieckiem jest uważane za najważniejsze zadanie rozwojowe mające miejsce na początku życia – dziecko uczy się odpowiedniego i akceptowanego społecznego sposobu regulacji własnych emocji. Jednakże przywiązanie

Uzyskaj pomoc - poprawprac.pl

dziecka i jego opiekunów w kolejnych latach życia także jest najważniejsze (Matczak, Włodarski, 1996).

Wyróżniane są następujące style przywiązaniowe:

- Styl bezpieczny (więź ufna): kształtuje się kiedy opiekun dziecka reaguje na jego emocje, jest dla niego dostępny i dziecko jest w pewne, że w razie potrzeby opiekun będzie obecny. Dzieci o takim stylu są aktywne i ciekawe otaczającego świata, nie boją się uczuć jakie wynikają z tej eksploracji. Kiedy potrzebują matki, to zwracają się do niej oczekując jej wsparcia (Stein, 2012).
- Styl unikający (więź lękowo-unikająca): rozwija się w sytuacji kiedy dziecko nie otrzymuje od opiekuna bliskości, jest on niedostępny. Dziecko wtedy nie wyraża emocji i zaprzestaje poszukiwać wsparcie – unika też negatywnych emocji, by znów nie doświadczyć odrzucenia. Dziecko staje się z pozoru niezależne emocjonalnie – przyjaźnie nastawia się do obcych osób i nie płacze kiedy matka wychodzi. Pojawia się jednak nadmierna kontrola emocji, która zaburza rzeczywiste zaspokajanie potrzeb, takie dzieci są przekonane, że muszą radzić sobie same (Stein, 2012).
- Styl lękowo-ambiwalentny: rozwój tego stylu wiąże się z postrzeganiem opiekuna jako nieprzewidywalnego i niedostępnego emocjonalnie, a także obojętnego. Dzieci kiedy matka wychodzi są niespokojne i niezadowolone, a kiedy powraca dążą do bliskości zarówno się jej opierając (Senator, 2010).
- Styl zdezorganizowany (więź zdezorientowana): ten styl rozwija się kiedy dziecko doświadcza patologicznych zachowań ze strony rodzica – przemocy, zachowań wywołujących lęk. Opiekun jawi się jako przerażający, ale i wzbudzający komfort. Dziecko w relacji z innymi boi się lub zachowuje dziwnie i niezrozumiale. Wiąże się to z poważnymi dysfunkcjami w życiu.

Uzyskaj pomoc - poprawprac.pl

Do zbadania stylów przywiązania wykorzystano Kwestionariusz Stylów Przywiązania (KSP), autorstwa M. Plopy (2012). Konstrukcja narzędzia oparta jest na teorii C. Hazan i P. Shavera. Kwestionariusz składa się z 24 stwierdzeń, gdzie na każdy styl przywiązania (bezpieczny, unikający, lękowo-ambiwalentny) przypada po 8 stwierdzeń. Badany udziela odpowiedzi na 7 – stopniowej skali Likerta (gdzie 1 oznacza „zdecydowanie się nie zgadzam” a 7 „zdecydowanie się zgadzam”). Wyniki uzyskane przez badanych mieszczą się w granicach 8-56 punktów. Styl bezpieczny cechuje się odczuwaniem wysokiego poziomu satysfakcji z relacji z partnerem. Styl lękowo-ambiwalentny cechuje się często występującym niepokojem o trwałość związku z partnerem. Styl unikowy charakteryzuje się brakiem tendencji do nawiązywania z partnerem bliskich, otwartych relacji.

Trafność: W ocenie trafności oparto się na kilku odmianach trafności teoretycznej: metodzie badania wewnętrznej struktury testu (macierz interkorelacji skal), metodzie sprawdzania różnic międzygrupowych oraz metodzie trafności kryterialnej. Uzyskane wyniki wykazują, że narzędzie jest wiarygodne, spełniające powszechnie stosowane kryteria metodologiczne. **Rzetelność:** *alfa* Cronbacha Bezpiecznego stylu przywiązania (0,91); *alfa* Cronbacha Lękowo-ambiwalentnego stylu przywiązania (0,78); *alfa* Cronbacha Unikowego stylu przywiązania (0,80). **Normy:** Normy stenowe zarówno dla kobiet i mężczyzn. **Zastosowanie:** Kwestionariusz można stosować zarówno w badaniach indywidualnych, jak i zbiorowych. Służy do badania kobiet i mężczyzn mających doświadczenie bycia w bliskim związku.

4.3.2. Postawy wobec ról płciowych

Zmienna wyjaśniająca 2. Postawy wobec ról płciowych

Uzyskaj pomoc - poprawaprac.pl

Badania pokazują, że spełnianie ról związanych z płcią warunkuje dobrostan psychiczny osoby w ciągu życia (Matud, Bethencourt, Ibáñez, 2014). Oprócz tego role płciowe stanowią integralną część systemu ról społecznych i kulturowych, czyli społeczne oczekiwania co do jednostki, dotyczące aktywności w aspektach interpersonalnych: z partnerem, rodziną, w sferze zawodowej, na podstawie przynależności do płci biologicznej (Eagly, 1997). Co więcej, rola płciowa wyraża społeczne i kulturowe różnice między kobietami i mężczyznami, przenika całe życie człowieka i związana jest z konfiguracją wzorców kulturowych jakie są charakterystyczne dla danego społeczeństwa (Marecek, i in., 2004). W trakcie socjalizacji postawy związane z rolą płciową są wzmacniane, by dostosować chłopców i dziewczynki do określonych schematów ról (Eagly, 1997).

Klocke i Lamberty (2015) wyróżnili trzy postawy wobec ról płciowych:

- postawa tradycyjna, która odnosi się do tradycyjnego ujmowania obowiązków kobiet (zajmowanie się gospodarstwem i dziećmi) i mężczyzn (utrzymanie rodziny);
- postawa egalitarna, czyli podział obowiązków między partnerami;
- postawa antytradycyjna odnosząca się do zmiany tradycyjnych ról – mężczyzna sprząta i zajmuje się domem, kobieta pracuje.

Do pomiaru tej zmiennej użyto **Skali Postaw Wobec Ról Płciowych (TARGAS-PL)**, autorstwa U. Klocke i P. Lamberty (2015), polska adaptacja: K. Zalewska-Łunkiewicz, M. Januszek (2018). Skala zawiera 11 pozycji, gdzie badany udziela odpowiedzi na 5 – stopniowej skali Likerta (-2 – bardzo nieodpowiednie; +2 – bardzo odpowiednie) odrębnie oceniając zachowania dla kobiet i mężczyzn. Suma wyników z wszystkich pozycji pozwala na uzyskanie wyniku surowego - im wyższy tym bardziej tradycyjna postawa wobec ról płciowych. Ponadto poprzez uśrednienie wyniku Skala

Uzyskaj pomoc - poprawprac.pl

pozwała na określenie typu postawy osoby badanej: tradycyjnego, egalitarnego lub antytradycyjnego.

Trafność: potwierdzono trafność zbieżną i kryterialną wersji adaptowanej, uzyskane wyniki wykazują, że narzędzie jest wiarygodne, spełniające powszechnie stosowane kryteria metodologiczne. **Rzetelność:** wartość współczynnika alfa Cronbacha dla grupy wiekowej 20-29 wynosi 0,84 i 0,74 dla grupy 30-59. **Normy:** brak norm. **Zastosowanie:** Skala pozwala ocenić postawy wobec ról płciowych, zarówno dla mężczyzny jak i dla kobiety.

4.3.3. Komunikacja w związku

Zmienna wyjaśniana 1. Komunikacja w związku

Dobek-Ostrowska (2004) opisuje komunikację jako proces porozumiewania się jednostek, grup lub instytucji, którego celem jest wymiana myśli, dzielenie się wiedzą, informacjami oraz pomysłami. Według Brzezińskiego (1999) natomiast komunikowanie jest procesem, który polega na wzajemnej wymianie informacji przez partnerów interakcji.

Sposoby komunikowania się kobiet i mężczyzn, wyuczone poprzez wychowanie, proces socjalizacji i liczne oddziaływania różnych sytuacji, kształtują specyficzny i indywidualny styl dla każdego związku partnerskiego. W tym porozumiewaniu zachodzi pomiędzy kobietami i mężczyznami swoista interakcja. Innymi słowy, każdy z małżonków zarówno wpływa, jak i pozostaje pod wpływem komunikacji ze swoim partnerem (Plopa, 2007). Partnerska komunikacja zakłada zaangażowanie w związek i wsparcie dla partnera oraz niski poziom deprecjacji, w przeciwieństwie do dialogu niepartnerskiego, który cechuje się zaangażowaniem i okazywanym wsparciem na niskim poziomie, a wysokim poziomem deprecjacji (Kazimierczak, Plopa, 2008).

Do pomiaru tej zmiennej zastosowano **Kwestionariusz Komunikacji Partnerskiej i Małżeńskiej (KKMiP)**, autorstwa: M. Kaźmierczak, M. Plopa (2012). **Opis:**

Uzyskaj pomoc - poprawaprac.pl

Kwestionariusz składa się z 30 twierdzeń. Badany ustosunkowuje się do twierdzeń w 5 – stopniowej skali Likerta (1 – nigdy; 5 - zawsze). Kwestionariusz zawiera takie wymiary jak: Wsparcie; Zaangażowanie; Deprecjacja i Wynik ogólny. Kwestionariusz zawiera dwa moduły stwierdzeń - badany ustosunkowuje się do własnych zachowań jak i partnerka/ki. Wymiar *Wsparcie* zawiera 10 stwierdzeń. Wymiar *Zaangażowanie* zawiera 9 stwierdzeń. Wymiar *Deprecjacja* zawiera 11 stwierdzeń. Deprecjacja oznacza przejawianie agresji wobec partnera. Wynik ogólny wyraża się działaniem algebraicznym wyżej wymienionych trzech wymiarów.

Trafność: Wybrane analizy trafności teoretycznej wykazały, że narzędzie jest wiarygodne, spełniające powszechnie stosowane kryteria metodologiczne. **Rzetelność:** wysoka dla każdej ze skal, wahająca się od 0,83 do 0,92. **Normy:** Normy stenowe dotyczą zarówno kobiet jak i mężczyzn, bez podziału na wiek. **Zastosowanie:** Kwestionariusz stosowany jest zarówno w badaniach dla par żyjących w związkach formalnych i nieformalnych. Narzędzie przeznaczone jest dla dorosłych, badania można przeprowadzić indywidualnie bądź grupowo.

4.3.4. Metryczka

Zmienne kontrolowane – metryczka: wiek, miejsce zamieszkania, stan cywilny, wykształcenie, staż związku partnerskiego. Do pomiaru tych zmiennych użyto ankiety w formie metryczki, jaka była dołączana do pozostałych testów.

4.4. Procedura badania

Badanie przeprowadzono w województwie małopolskim za pomocą metody papier – ołówek. Osoby badane były rekrutowane do badań przy użyciu osobistych kontaktów od osób znajomych i rodziny. Były to badania indywidualne, z każdą z par spotkano się

Uzyskaj pomoc - poprawprac.pl

osobiście w dogodnym dla niej terminie. Zadaniem osób badanych było wypełnienie wcześniej opisanych kwestionariuszy. Dodatkowo każdy z uczestników badania składał podpis pod świadomą zgodą uczestnictwa w badaniu i wypełniał krótką metryczkę. Pytania metryczki dotyczyły wieku, płci, miejsca zamieszkania, rodzaju oraz stażu trwania w związku, wykształcenia osoby badanej oraz jej partnera. Średni czas trwania badania wynosił 40 minut.

4.5. Wyniki

W celu udzielenia odpowiedzi na postawione pytania badawcze przeprowadzono analizy statystyczne przy użyciu programu IBM SPSS v25. Za jego pomocą wykonano analizę podstawowych statystyk opisowych, w analizę testem t-Studenta, U Manna-Whiteya, korelację *rho* Speramana. Za poziom istotności w niniejszym rozdziale uznano $p < 0,05$. Wyniki istotne na poziomie $0,05 < p < 0,1$ uznawano za istotne na poziomie tendencji statystycznej. Do badania poziomu rozkładu normalnego wykorzystano test Shapiro-Wilka (S-W).

4.5.1. Statystyka opisowa badanych zmiennych

Tabela 2
Statystyka opisowa badanych zmiennych dla grupy osób w związku partnerskim (N = 40)

		Statystyki opisowe				Rozkład		Test S-W	
		<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>S</i>	<i>K</i>	<i>S-W</i>	<i>p</i>
Komunikacja partnerska – ocena własna	Wsparcie	35,0	50,0	43,30	4,07	-0,47	-0,82	0,940	0,035
	Zaangażowanie	21,0	43,0	34,75	4,36	-0,59	1,32	0,957	0,137
	Deprecjacja	11,0	46,0	21,68	7,13	1,29	2,27	0,902	0,002
	Wynik globalny	87,0	146,0	123,0	12,31	-0,69	0,66	0,961	0,177
Komunikacja partnerska – ocena partnera	Wsparcie	24,0	50,0	41,60	6,60	-0,98	0,46	0,912	0,004
	Zaangażowanie	17,0	44,0	34,33	5,62	-1,06	1,64	0,929	0,015
	Deprecjacja	11,0	40,0	20,40	7,74	1,11	0,71	0,887	0,001
	Wynik globalny	76,0	146,0	120,1	18,97	-0,94	0,01	0,897	0,002

Uzyskaj pomoc - poprawprac.pl

Postawy wobec ról płciowych	Wynik ogólny TAGRAS	-1,0	27,0	8,88	8,45	0,60	0,78	0,905	0,003
Style przywiązania	Bezpieczny	31,0	56,0	47,68	7,13	-0,69	-0,56	0,914	0,005
	Lękowo-ambiwalentny	8,0	48,0	21,30	10,02	0,93	0,15	0,911	0,004
	Unikowy	8,0	35,0	14,93	7,03	1,05	0,42	0,870	0,001

Z danych źródłowych zawartych w Tabeli 2 wynika, że dla komunikacji partnerskiej w ocenie własnej rozkład normalny ma miejsce wyłącznie w sferze Zaangażowania i wyniku ogólnego KKP. Tymczasem zarówno dla KKM w ocenie partnera, TAGRAS i KSP – dla wszystkich wymiarów obserwuje się brak rozkładu normalnego.

Tabela 3
Statystyka opisowa badanych zmiennych dla grupy osób w związku małżeńskim (N = 44)

		Statystyki opisowe				Rozkład		Test S-W	
		Min	Max	M	SD	S	K	S-W	p
Komunikacja partnerska – ocena własna	Wsparcie	33,0	50,0	42,02	5,45	-0,01	-1,32	0,922	0,006
	Zaangażowanie	21,0	45,0	33,55	5,50	-0,14	-0,38	0,985	0,818
	Deprecjacja	11,0	40,0	20,23	6,98	1,08	0,73	0,906	0,002
	Wynik globalny	90,0	149,0	121,1	13,82	0,01	-0,60	0,984	0,806
Komunikacja partnerska – ocena partnera	Wsparcie	20,0	50,0	40,39	7,69	-0,69	-0,22	0,933	0,013
	Zaangażowanie	19,0	45,0	31,68	5,86	-0,01	-0,11	0,986	0,856
	Deprecjacja	11,0	39,0	21,45	8,41	0,62	-0,67	0,918	0,004
	Wynik globalny	69,0	149,0	116,6	18,24	-0,37	-0,19	0,979	0,584
Postawy wobec ról płciowych	Wynik ogólny TAGRAS	-6,0	28,0	8,34	7,82	0,66	-0,12	0,939	0,022
Style przywiązania	Bezpieczny	26,0	56,0	46,32	8,85	-0,93	-0,39	0,863	0,001
	Lękowo-ambiwalentny	8,0	48,0	22,82	10,58	0,71	-0,15	0,941	0,025
	Unikowy	8,0	32,0	16,77	8,15	0,66	-1,13	0,850	0,001

Z danych źródłowych zawartych w Tabeli 3 wynika, że dla komunikacji partnerskiej w ocenie własnej i ocenie partnera rozkład normalny ma miejsce wyłącznie w sferze Zaangażowania i wyniku ogólnego KKM. Tymczasem zarówno dla TAGRAS i KSP – dla wszystkich wymiarów obserwuje się brak rozkładu normalnego.

Tabela 4
Częstotliwość postaw wobec ról płciowych

Postawa	Związek nieformalny		Związek formalny	
	N	%	N	%

Uzyskaj pomoc - poprawprac.pl

Postawa tradycyjna	32	80,0	34	77,3
Postawa egalitarna	5	12,5	9	20,5
Postawa antytradycyjna	3	7,5	1	2,3

Z danych źródłowych zawartych w Tabeli 4 wynika, że w badanej grupie osób reprezentujących związek nieformalny (N = 40), 32 osób deklaruje postawę tradycyjną, co stanowi 80,0%, 5 osób postawę egalitarną, co stanowi 12,5% i 3 osoby postawę antytradycyjną co stanowi 7,5%. W przypadku osób będących w związku formalnym (N = 44), 34 osób deklaruje postawę tradycyjną, co stanowi 77,3%, 9 osób postawę egalitarną, co stanowi 20,5% i 1 osoby postawę antytradycyjną co stanowi 2,3%

4.5.2. Statystyczna weryfikacja hipotez badawczych

Pierwsze pytanie badawcze dotyczyło tego, jaki jest poziom komunikacji w związkach małżeńskich i związkach partnerskich i czy różnią się one między grupami. Postawiona hipoteza brzmi:

H1. W małżeństwach występuje wyższe natężenie wsparcia i zaangażowania w komunikacji niż w związkach partnerskich.

W celu weryfikacji hipotezy przeprowadzono analizę nieparametrycznym testem U Manna-Whitneya, wyniki pokazano w tabeli 5.

Tabela 5.
Analiza różnic międzygrupowych wyników dla komunikacji partnerskiej w związkach małżeńskich i partnerskich

Komunikacja partnerska – ocena własna	Charakter związku		M R	U	p
	N _{ZP} = 40	N _{ZM} = 44			
Wsparcie	ZP	45,03	779,00	0,36	
	ZM	40,20			
Zaangażowanie	ZP	45,35	766,00	0,31	
	ZM	39,91			
Deprecjacja	ZP	45,79	748,50	0,24	
	ZM	39,51			

Uzyskaj pomoc - poprawaprac.pl

Wynik globalny	ZP	44,79	788,50	0,41
	ZM	40,42		

Legenda: N –liczebność; ZP – związek partnerski; ZM – związek małżeński; M R – średnia ranga; U – statystyka testu U Manna-Whitney'a; p – poziom istotności statystycznej.

Z danych źródłowych zawartych w Tabeli 5 wynika, że charakter związku nie różnicuje jakości komunikacji, ponieważ wyniki okazały się nieistotne statystycznie – $p > 0,05$.

Kolejne pytanie badawcze dotyczyło tego, jakie są style przywiązania wśród związków małżeńskich i związków partnerskich i czy różnią się one między grupami.

Postawione hipotezy brzmią:

H1. W małżeństwach występuje większe natężenie bezpiecznego stylu przywiązania niż w związkach partnerskich,

H2. W związkach partnerskich występuje wyższe natężenie pozabezpiecznego stylu przywiązania niż w związkach małżeńskich.

W celu weryfikacji hipotez przeprowadzono analizę testem U Manna-Whitneya, dane znajdują się w tabeli 6.

Tabela 6
Analiza różnic międzygrupowych wyników dla stylów przywiązania w związkach małżeńskich i partnerskich

Style przywiązania	Charakter związku			
	N _{ZP} = 40 N _{ZM} = 44	M R	U	p
Bezpieczny	ZP	43,75	830,00	0,65
	ZM	41,36		
Lękowo – ambiwalentny	ZP	40,54	801,50	0,48
	ZM	44,28		
Unikowy	ZP	39,44	757,50	0,27
	ZM	45,28		

Legenda: N –liczebność; ZP – związek partnerski; ZM – związek małżeński; M R – średnia ranga; U – statystyka testu U Manna-Whitney'a; p – poziom istotności statystycznej

Uzyskaj pomoc - poprawprac.pl

Z danych źródłowych zawartych w Tabeli 6 wynika, że uzyskane wyniki nie wskazują na występowanie istotnych różnic między małżeństwami i związkami partnerskimi pod względem natężenia poszczególnych stylów przywiązania.

Kolejne pytanie badawcze dotyczyło tego, jakie są postawy wobec ról płciowych w związkach małżeńskich i związkach partnerskich i czy różnią się one między grupami.

Postawiona hipoteza brzmi:

H3. W związkach małżeńskich występuje wyższe natężenie postawy tradycyjnej, tymczasem w związkach partnerskich postawy egalitarnej i antytradycyjnej.

W celu weryfikacji hipotez przeprowadzono test U Manna Whitney'a by sprawdzić, czy istnieją statystycznie istotne różnice między osobami w związkach małżeńskich i partnerskich w zakresie postaw wobec do ról płciowych.

Wynik testu U Manna Whitney'a nie wykazał istotnych różnic w średniej wyników w skali Targas pomiędzy osobami w związku małżeńskim i partnerskim ($U=869,00$; $p=0,92$).

Wyniki zawarto w tabeli 7.

Tabela 7

Różnice w postawie wobec ról płciowych ze względu na charakter związku

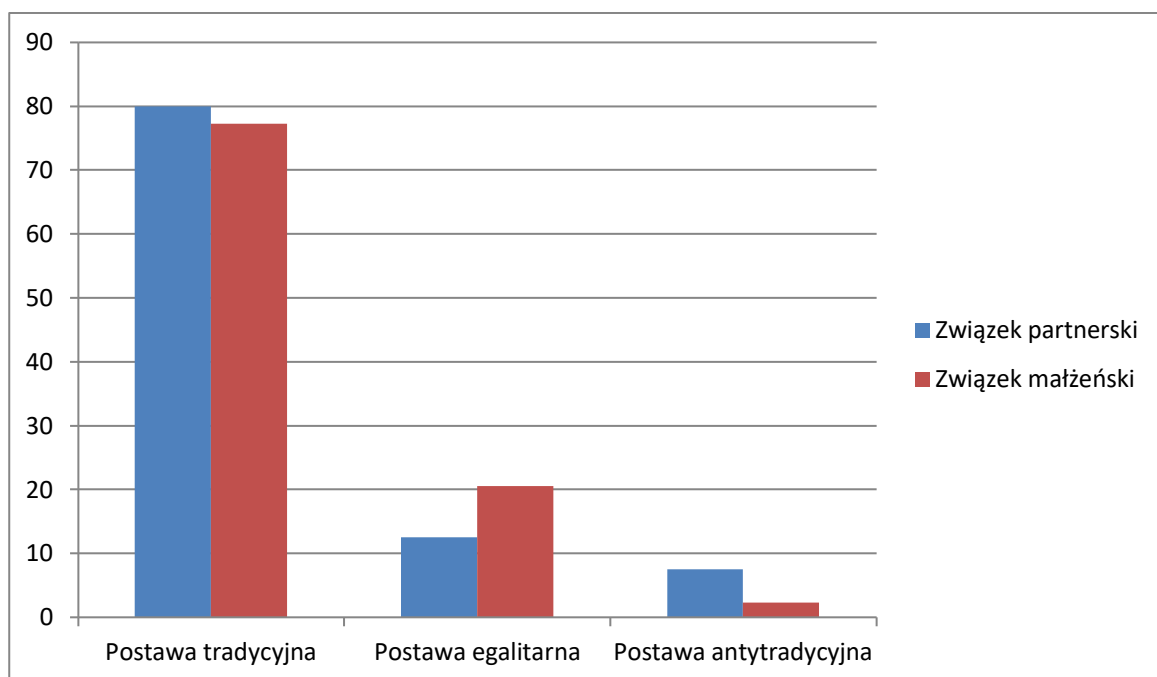
		Charakter		
Postawa	wobec	ról	związku	
płciowych				
			M= 42	<i>M R</i>
			P= 42	<i>U</i>
				<i>P</i>
Targas		M	42,78	
		P	42,25	869,00
				0,92

Uzyskaj pomoc - poprawaprac.pl

Tabela 8

Postawy wobec ról płciowych z podziałem na charakter związku (formalny vs. nieformalny)

Postawy	Związek małżeński		Związek partnerski		chi ²	p
	N	%	N	%		
Tradycyjna	34	77,3	32	80,0	2,02	0,37
Egalitarna	9	20,5	5	12,5		
Antytradycyjna	1	2,3	3	7,5		

Rys. 1. Postawy wobec ról płciowych z podziałem na charakter związku (formalny vs. Nieformalny).

Z danych źródłowych zawartych w Tabeli 8 i na rysunku 1 wynika, że zarówno w związkach formalnych i nieformalnych przeważa postawa tradycyjna (77,3% i 80,0%). Test chi² nie wykazał statystycznie istotnych zależności pomiędzy rodzajem postawy a charakterem związku (chi²=2,02; p=0,37).

Uzyskaj pomoc - poprawaprac.pl

Kolejne pytanie badawcze dotyczyło tego, czy istnieje i jak przedstawia się związek między poziomem komunikacji a stylami przywiązania u osób będących w związkach małżeńskich i związkach partnerskich. Postawione hipotezy brzmią:

H4.1. Im większe natężenie stylu bezpiecznego tym większe wsparcie ze strony partnera, zarówno w związkach formalnych jak i nieformalnych.

H4.2. Im większe natężenie stylu bezpiecznego tym większe zaangażowanie ze strony partnera zarówno w związkach formalnych jak i nieformalnych

H4.3. Im mniejsze natężenie stylu bezpiecznego tym większa deprecjacja ze strony partnera zarówno w związkach formalnych, jak i nieformalnych.

Przeprowadzono analizę korelacji *rho* Spearmana.

Tabela 9
Korelacje pomiędzy stylem przywiązania a komunikacją partnerską w ocenie partnera w związku małżeńskim

Komunikacja partnerska	Style przywiązania		
	Bezpieczny	Lękowo-ambivalentny	Unikowy
Wsparcie	0,51**	-0,46**	-0,59**
Zaangażowanie	0,45**	-0,43**	-0,62**
Deprecjacja	-0,45**	0,51**	0,51**
Wynik globalny KKMIP	0,56**	-0,53**	-0,70**

**-istotność na poziomie 0,01; *-istotność na poziomie 0,05.

Z danych źródłowych zawartych w Tabeli 9 wynika, że ma miejsce związek pomiędzy stylami przywiązania a komunikacją partnerską w ocenie partnera w związku małżeńskim. Im większe nasilenie stylu bezpiecznego tym większe wsparcie (dodatnia umiarkowana korelacja; $r=0,51$, $p<0,01$), większe zaangażowanie (dodatnia umiarkowana korelacja, $r=0,45$, $p<0,01$), mniejsza deprecjacja (ujemna umiarkowana korelacja, $r=-0,45$, $p<0,01$), lepsza jakość komunikacji partnerskich (dodatnia umiarkowana korelacja, $r=0,56$, $p<0,01$).

Uzyskaj pomoc - poprawprac.pl

Im mniejsze nasilenie stylu lękowego tym większe wsparcie (ujemna umiarkowana korelacja, $r=-0,46$, $p<0,01$), większe zaangażowanie (ujemna umiarkowana korelacja, $r=-0,43$, $p<0,01$), mniejsza deprecjacja (dodatnia umiarkowana korelacja, $r=0,51$; $p<0,01$), lepsza jakość komunikacji partnerskich (dodatnia umiarkowana korelacja, $r=-0,53$, $p<0,01$).

Im mniejsze nasilenie stylu unikowego tym większe wsparcie (ujemna umiarkowana korelacja, $r=-0,59$, $p<0,01$), większe zaangażowanie (ujemna umiarkowana korelacja, $r=-0,62$, $p<0,01$), większa deprecjacja (dodatnia umiarkowana korelacja, $r=0,51$, $p<0,01$), lepsza jakość komunikacji partnerskich (ujemna umiarkowana korelacja, $r=-0,70$, $p<0,01$).

Tabela 10

Korelacje pomiędzy stylem przywiązania a komunikacją partnerską w ocenie partnera w związku partnerskim

Komunikacja partnerska	Style przywiązania		
	Bezpieczny	Lękowo-ambiwalentny	Unikowy
Wsparcie	0,77**	-0,52**	-0,62**
Zaangażowanie	0,62**	-0,42**	-0,50**
Deprecjacja	-0,69**	0,36*	0,53**
Wynik globalny KKMIP	0,75**	-0,41**	-0,64**

**-istotność na poziomie 0,01; *-istotność na poziomie 0,05.

Z danych źródłowych zawartych w Tabeli 10 wynika, że ma miejsce związek pomiędzy stylami przywiązania a komunikacją partnerską w ocenie partnera w związku partnerskim. Im większe nasilenie stylu bezpiecznego tym większe wsparcie (dodatnia wysoka korelacja, $r=0,77$, $p<0,01$), większe zaangażowanie (dodatnia umiarkowana korelacja, $r=0,62$; $p<0,01$), mniejsza deprecjacja (ujemna umiarkowana korelacja, $r=-0,69$; $p<0,01$), lepsza jakość komunikacji partnerskich (dodatnia wysoka korelacja, $r=0,75$, $p<0,01$).

Im mniejsze nasilenie stylu lękowego tym większe wsparcie (ujemna umiarkowana korelacja, $r=-0,52$, $p<0,01$), większe zaangażowanie (ujemna umiarkowana korelacja, $r=-$

Uzyskaj pomoc - poprawprac.pl

0,42, $p < 0,01$), mniejsza deprecjacja (dodatnia umiarkowana korelacja, $r = 0,36$, $p < 0,01$), lepsza jakość komunikacji partnerskich (ujemna umiarkowana korelacja, $r = -0,41$, $p < 0,01$).

Im mniejsze nasilenie stylu unikowego tym większe wsparcie (ujemna umiarkowana korelacja, $r = -0,62$, $p < 0,01$), większe zaangażowanie (ujemna umiarkowana korelacja, $r = -0,50$, $p < 0,01$), mniejsza deprecjacja (dodatnia umiarkowana korelacja, $r = 0,53$, $p < 0,01$), lepsza jakość komunikacji partnerskich (ujemna umiarkowana korelacja, $r = -0,64$, $p < 0,01$).

Piąte pytanie badawcze dotyczyło tego, czy istnieje i jak przedstawia się związek pomiędzy jakością komunikacji a postawą wobec ról płciowych w związkach małżeńskich i związkach partnerskich. Postawiona hipoteza brzmiała:

H5. Im niższe nasilenie tradycyjnych postaw wobec ról płciowych, tym wyższy poziom wsparcia i zaangażowania zarówno w związkach małżeńskich, jak i partnerskich.

Do weryfikacji hipotezy został użyty współczynnik korelacji Spearmana. Wyniki znajdują się w tabeli – 11 i 12.

Tabela 11

Związek między komunikacją partnerską w ocenie własnej a postawami wobec ról płciowych

	Postawy wobec ról płciowych			
	Związek partnerski		Związek małżeński	
	Rho	p	Rho	p
Wsparcie	-0,12	0,44	0,03	0,83
Zaangażowanie	-0,06	0,71	0,12	0,42
Deprecjacja	0,05	0,75	-0,01	0,94
Wynik ogólny	-0,03	0,83	0,09	0,56

**-istotność na poziomie 0,01; *-istotność na poziomie 0,05.

Jak wynika z danych z tabeli 10 nie ma statystycznie istotnych korelacji z postawą wobec ról płciowych a komunikacją w ocenie własnej, $p > 0,05$.

Tabela 12

Związek między komunikacją partnerską w ocenie partnera a postawami wobec ról płciowych

	Postawy wobec ról płciowych			
	Związek partnerski		Związek małżeński	
	Rho	p	Rho	p
Wsparcie	-0,29	0,07	0,13	0,40
Zaangażowanie	-0,15	0,35	0,05	0,73
Deprecjacja	0,12	0,45	0,08	0,59
Wynik ogólny	-0,22	0,16	0,02	0,89

**-istotność na poziomie 0,01; *-istotność na poziomie 0,05

Z danych zawartych w tabeli 11 wynika, że nie ma statystycznie istotnych korelacji między postawami do ról płciowych a aspektami komunikacji w ocenie partnera, $p > 0,05$.

Ostatnia analiza miała za zadanie odpowiedzieć na pytanie czy płeć różnicuje poziom komunikacji, stylów przywiązania i postaw wobec ról płciowych. Postawiono trzy hipotezy szczegółowe:

H6.1. W zakresie komunikacji mężczyźni wykazują większe natężenie deprecjacji, a kobiety – większe natężenie wsparcia i zaangażowania.

H6.2. W zakresie stylu przywiązania, kobiety wykazują większe natężenie w stylu lękowo – ambiwalentnym i unikowym niż mężczyźni.

H6.3. W zakresie postaw wobec ról płciowych, mężczyźni wykazują wyższe natężenie w postawie tradycyjnej niż kobiety.

Do potwierdzenia powyższych hipotez został użyty nieparametryczny test U Manna-Whitney'a by sprawdzić różnice między kobietami i mężczyznami. W tabeli 13 znajduje się wynik różnic w stylach przywiązania.

Tabela 13

Różnice w stosowanych stylach przywiązania między kobietami i mężczyznami

Style przywiązania	Charakter związku			
	M= 42 K= 42	<i>M R</i>	<i>U</i>	<i>P</i>
Bezpieczny	M	40,83	812,00	0,53

Uzyskaj pomoc - poprawaprac.pl

	K	44,17		
	M	43,39		
Lękowo – ambiwalentny	K	41,61	844,50	0,74
	M	44,20		
Unikowy	K	40,80	810,50	0,52

Legenda: N –liczebność; M – mężczyzna; K – kobieta; M R – średnia ranga; U – statystyka testu U Manna-Whitney’a; p – poziom istotności statystycznej.

Wynik testu U Manna-Whitney’a nie wykazał żadnych statystycznie istotnych różnic między kobietami i mężczyznami w stosowanych stylach przywiązania.

Kolejna analiza miała za zadanie ukazać, czy istnieją różnice między kobietami i mężczyznami w komunikacji partnerskiej w ocenie własnej. Wynik pokazuje tabela 14.

Tabela 14
Różnice w komunikacji partnerskiej między kobietami i mężczyznami

Komunikacja partnerska – ocena własna	Charakter związku		M R	U	p
	M= 42	K= 42			
Wsparcie	M		39,01	735,50	0,19
	K		45,99		
Zaangażowanie	M		44,68	790,50	0,41
	K		40,32		
Deprecjacja	M		37,89	688,50	0,08
	K		47,11		
Wynik globalny	M		44,13	813,50	0,54
	K		40,87		

Legenda: N –liczebność; M – mężczyzna; K – kobieta; M R – średnia ranga; U – statystyka testu U Manna-Whitney’a; p – poziom istotności statystycznej.

Wynik testu U Manna-Whitney’a nie wykazał żadnych statystycznie istotnych różnic między kobietami i mężczyznami w aspekcie komunikacji partnerskiej.

Ostatnia z analiz było sprawdzenie, czy istnieją statystycznie istotne różnice pomiędzy kobietami i mężczyznami w postawie wobec ról płciowych. W tabeli 15 znajdują się dane.

Tabela 15
Różnice w postawach wobec ról płciowych między kobietami i mężczyznami

Postawa wobec ról płciowych	Płeć		M R	U	P
	M= 42	K= 42			
Targas	M		49,37	593,50	0,01
	K		35,63		

Uzyskaj pomoc - poprawaprac.pl

Według wyników zawartych w tabeli 14 pomiędzy kobietami i mężczyznami istnieją statystycznie istotne różnice w zakresie postaw wobec ról płciowych ($U=593,50$). Mężczyźni częściej prezentują postawę tradycyjną ($M=49,37$; $p=0,01$) niż kobiety ($35,63$; $p=0,01$).

Dyskusja wyników

Celem niniejszej pracy było określenie wzajemnego związku pomiędzy komunikacją w bliskich związkach w grupie osób przebywających w związku małżeńskim lub partnerskim, a stylem przywiązania i postawami wobec ról płciowych. W tym celu postawiono pięć hipotez badawczych.

Pierwsza hipoteza brzmiała: W małżeństwach występuje wyższe natężenie wsparcia i zaangażowania w komunikacji niż w związkach partnerskich-

. Małżeństwa budują bardziej pozytywną komunikację (wsparcie i zaangażowanie) aniżeli związki partnerskie. Okazało się jednak, że wynik jest nieistotny statystycznie, czyli charakter związku nie różnicuje jakości komunikacji. Pozostaje to w sprzeczności z dotychczasowymi badaniami Liberskiej i Suwalskiej (2011). Okazało się w nich, że małżeństwa stwarzają relacje o bardziej pozytywnym charakterze niż osoby w związkach nieformalnych. W związkach formalnych istnieje wyższy poziom intymności, namiętności, satysfakcji, zaangażowania, zadowolenia oraz niski poziom konfliktowości. Udowodniono również, że w małżeństwach jest lepsza komunikacja i mniej zachowań konfliktowych. Inne badania (Janicka, 2006) wykazały zbliżone wyniki.

Hipoteza druga brzmiała: Style przywiązania różnią się u małżeństw i par. W małżeństwach przeważa bezpieczny styl przywiązania, tymczasem w związkach partnerskich przeważają pozabezpieczne style przywiązania. Różnice okazały się jednak nieistotne statystycznie, co oznacza, że style przywiązania nie różnią u małżeństw i u par w związkach nieformalnych. Badania Liberskiej i Suwalskiej (2011) pokazały, że bezpieczny styl przywiązania charakteryzuje głównie osoby będące w związkach formalnych. Być może przekonanie, że małżeństwo jest instytucją, która zapewnia poczucie bezpieczeństwa i

Uzyskaj pomoc - poprawprac.pl

stałości (Rostowski, 1987) powoli się zmienia z powodu istnienia alternatywnych form bycia ze sobą. Jednak wielu autorów (Kwak, 2005; Janicka, 2008; Slany, 2008; Liberska, Suwalska, 2011) wskazuje w dalszym ciągu na duże znaczenie małżeństwa jako formy dającej stabilizację, bezpieczeństwo, odpowiedzialność za drugą osobę, wzajemną przynależność.

Hipoteza trzecia brzmiała: W związkach małżeńskich występuje wyższe natężenie postawy tradycyjnej, tymczasem w związkach partnerskich postawy egalitarnej i antytradycyjnej. Wyniki badań własnych pokazały, że zarówno w związkach formalnych, jak i nieformalnych przeważa postawa tradycyjna. Może się to wiązać z tym, że u kobiet trwa jeszcze proces indywidualizacji (Beck, Beck-Gernsheim, 2001). Kobiety angażują się w ciągłe dylematy dotyczące ich życia i pomocy innym, a każdy wybór wiąże się u nich z postawą poczucia winy. Dlatego trudno wdrożyć model relacji partnerskiej, ponieważ takie kobiety nieświadomie zgadzają się i postulują nierówny podział ról polegający na tym, że uważają, iż głównie one powinny zajmować się domem i dziećmi (Kaufmann, 2003). Ponadto wzorce można czerpać od rodziców, którzy także postulowali tradycyjny model.

Hipoteza czwarta została podzielona na trzy szczegółowe, pierwsza z nich brzmiała: Im większe nasilenie stylu bezpiecznego tym większe wsparcie ze strony partnera, zarówno w związkach formalnych jak i nieformalnych. Została ona potwierdzona. Druga hipoteza szczegółowa brzmiała: Im większe nasilenie stylu bezpiecznego tym większe zaangażowanie ze strony partnera zarówno w związkach formalnych jak i nieformalnych. Również udało się potwierdzić tę zależność. Ostatnia z hipotez szczegółowych brzmiała: Im mniejsze nasilenie stylu bezpiecznego tym większa deprecjacja ze strony partnera zarówno w związkach formalnych jak i nieformalnych. Również została ona potwierdzona. Badania Liberskiej i Suwalskiej potwierdzają te wyniki, ponieważ im bardziej bezpieczny styl przywiązania, tym lepszy poziom wzajemnych relacji. Takie związki są przepełnione

Uzyskaj pomoc - poprawprac.pl

intymnością, namiętnością oraz zaangażowaniem, są również satysfakcjonujące dla obydwu stron. W takich związkach istnieje też dobry poziom komunikacji. Inne style przywiązania prowadzą do wyższego poziomu zachowań konfliktowych i mniejszej satysfakcji.

Piąta hipoteza brzmiała: Im mniejsze nasilenie tradycyjnych postaw wobec ról płciowych, tym wyższy poziom wsparcia i zaangażowania. Wyniki nie potwierdziły tego związku. Można jednak powiedzieć, że jeśli relacja opiera się na prawdziwym partnerstwie i osoby dzielą się obowiązkami, to wsparcie i zaangażowanie rośnie. Jednak obecnie w niewielu związkach można mówić o partnerstwie, ponieważ kobiety dalej wykonują większość prac w domu, czy w opiece nad dziećmi (Kaufamn, 2003).

Ostatnia analiza miała za zadanie odpowiedzieć na pytanie czy płeć różnicuje osoby badane ze względu na komunikację, style przywiązania i postawy wobec ról płciowych. Postawiono trzy hipotezy szczegółowe: w zakresie komunikacji mężczyźni wykazują większe natężenie deprecjacji, a kobiety – większe natężenie wsparcia i zaangażowania, w zakresie stylu przywiązania, kobiety wykazują większe natężenie w stylu lękowo – ambiwalentnym i unikowym niż mężczyźni, w zakresie postaw wobec ról płciowych, mężczyźni wykazują wyższe natężenie w postawie tradycyjnej niż kobiety. Pierwsza hipoteza nie została potwierdzona - nie wykazano żadnych statystycznie istotnych różnic między kobietami i mężczyznami w stosowanych stylach przywiązania. Podobnie nie wykazano żadnych statystycznie istotnych różnic między kobietami i mężczyznami w aspekcie komunikacji partnerskiej. Istnieją natomiast różnice pomiędzy kobietami i mężczyznami w zakresie postaw wobec ról płciowych. Mężczyźni częściej prezentują postawę tradycyjną niż kobiety.

Ograniczeniami badań własnych była liczba przebadanych osób, która mogłaby być w przyszłych badaniach większa. Być może po zwiększeniu próby udałoby się potwierdzić także inne hipotezy. Natomiast zaletą badań własnych jest zróżnicowanie analiz jakie

Uzyskaj pomoc - poprawaprac.pl

wykonano – zbadanie związków, różnic między grupami oraz połączenie trzech istotnych aspektów, które wiążą się z relacjami partnerskimi. Użyto także rzetelnych narzędzi oraz zadbano o równą liczebność kobiet i mężczyzn. Badania własne potwierdziły jedną z postawionych hipotez i stanowią kolejny wkład w eksplorację zjawiska jakim jest partnerstwo i związane z nim style przywiązania, komunikacja i postawa wobec ról płciowych. Wyniki badań własnych mogą zostać wykorzystane do ponownych analiz oraz pomocniczo mogą uzupełniać dotychczasową wiedzę psychologiczną w praktyce terapeutycznej z parami oraz w psychoterapii indywidualnej osób pozostających w związkach małżeńskich i partnerskich.